

Sadržaj

SADRŽAJ	1
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	3
3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PORUČJU OPĆINE KAPTOL U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE.....	3
3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA.....	4
3.2.1. <i>Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)</i>	5
3.2.2. <i>Razvoj i uređenje prostora građevinskih područja</i>	7
3.2.2.1. Građevinsko područje naselja	7
3.2.2.2. Građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj"	9
3.2.2.3. Građevinsko područje gospodarske zone "Novi Bešinci"	9
3.2.3. <i>Razvoj i uređenje izgrađenih struktura izvan građevinskog područja</i>	10
3.2.4. <i>Poljoprivredne površine isključivo osnovne namjene (P)</i>	10
3.2.5. <i>Šumske površine isključivo osnovne namjene (Š)</i>	11
3.2.6. <i>Ostale poljoprivredne i šumske površine (PŠ)</i>	12
3.2.7. <i>Vodne površine (V)</i>	12
3.2.8. <i>Ostale površine</i>	12
3.2.8.1. Posebna namjena (N).....	12
3.2.8.2. Površine infrastrukturnih sustava (IS).....	12
3.2.8.3. Groblja (G).....	12
3.2.8.4. Igrališta.....	13
3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI.....	13
3.3.1. <i>Gospodarske djelatnosti</i>	13
3.3.1.1. Poljoprivreda.....	13
3.3.1.2. Šumarstvo.....	14
3.3.1.3. Turizam.....	14
3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina.....	16
3.3.1.5. Ostale djelatnosti.....	16
3.3.2. <i>Društvene djelatnosti</i>	16
3.3.2.1. Javne službe i uprava.....	17
3.3.2.2. Odgoj i obrazovanje.....	17
3.3.2.3. Socijalna skrb.....	17
3.3.2.4. Zdravstvo.....	17
3.3.2.5. Kultura i udruge.....	17
3.3.2.6. Vjerske institucije.....	18
3.3.2.7. Šport i rekreacija.....	18
3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA.....	19
3.4.1. <i>Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) – tablica 3</i>	19
Zaštićena prirodna baština.....	19
3.4.2. <i>Zaštita krajobraza</i>	19
3.4.3. <i>Zaštićena prirodna baština</i>	21
3.4.4. <i>Zaštićena graditeljska baština</i>	21
3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	23
3.5.1. <i>Prometni infrastrukturni sustav</i>	23
3.5.1.1. Cestovni promet.....	23

- PLAN -

3.5.1.2. Pošta i telekomunikacije.....	24
3.5.1.3. Radio i TV sustav veza.....	25
3.5.2. Energetski sustav.....	25
3.5.2.1. Plinoopskrba.....	25
3.5.2.2. Elektroenergetika.....	26
3.5.2.3. Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije	27
3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja).....	28
3.5.3.1. Vodoopskrbni sustav	28
3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda.....	28
3.5.3.3. Uređenje vodotoka i voda.....	29
3.5.3.4. Melioracijska odvodnja i navodnjavanje.....	30
3.6. POSTUPANJE S OTPADOM.....	31
3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ.....	32
3.7.1. Vode.....	33
3.7.2. Zrak.....	34
3.7.3. Tlo.....	34
3.7.4. Buka i vibracije.....	35
3.7.5. Biološka raznolikost.....	36
3.7.6. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite.....	36
3.7.7. Smjernice za zaštitu od požara, eksplozije, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti.....	37

3. Plan prostornog uređenja

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PORUČJU OPĆINE KAPTOL U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Prostornim planom uređenja Općine Kaptol, uvažavajući obveze i usmjerenja iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornog plana Požeško-slavonske županije, predložen je cjelovit sustav prostornog uređenja, u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije, koji bi trebao omogućiti daljnji razvitak Općine. Razvoj se temelji na:

- određivanju organizacije i namjene prostora kao i unapređenju kvalitete korištenja površina
- određivanju sustava gospodarskih i društvenih djelatnosti
- propisivanju učinkovitih uvjeta korištenja, uređenja i zaštite prostora
- određivanju prostornih uvjeta za razvoj infrastrukturnih sustava
- vođenju računa o očuvanju prostora i sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš.

Područje općine Kaptol, temeljeći se na valorizaciji prirodnih resursa (šumskih, poljoprivrednih, vodnih površina), te izgrađenih struktura (naselja i infrastrukture), je prostor značajnih potencijalnih mogućnosti prostornog razvitka.

Razina razvoja s određenim ograničenjima je pravac povezivanja općinskih središta Pleternica – Čaglin – Kutjevo – Kaptol – Velika – Brestovac, što sačinjava dopunski prsten povezivanja općinskih središta kao i prisutno povezivanje općinskog središta Kaptol s Požegom.

Općina je smještena u središnjem sjevernom dijelu Županije te je u užem utjecajnom području Požege kao središta regije, a u županijskom sustavu naselja, naselje Kaptol je svrstano u inicijalno razvojno središte (lokalno središte slabije razvijenosti).

U prostoru općine Kaptol uočavaju se tri prostorne cjeline krajobraza koji ga izdvajaju u kategoriji posebnih uvjeta ili ograničenja u korištenju, i to: nizinski (poljodjelski - Alilovci i Ramanovci (Novi Bešinci i južni dio Kaptola), brdski (prijelazni - sva ostala naselja) i brdsko-gorski (preostali dio brdsko-gorskog dijela Papuka i Krndije).

Poljoprivredno zemljište sa 52,36% dominira općinom Kaptol, a nešto manje površine 42,18% zauzima šumsko zemljište, te oboje čine najveći dio resursne osnove područja Županije.

Gospodarska struktura Županije određena je korištenjem prirodnih resursa, korištenjem postojećih kapaciteta, te izgradnjom odgovarajućih novih za koje postoji opravdanje po ekonomskim i tržišnim kriterijima. Gospodarski razvitak predstavlja integralni dio ukupnih razvojnih procesa koji će se odvijati na županijskom prostoru. Budući da je postojeći razmještaj gospodarskih kapaciteta na županijskom području neravnomjeran i, moglo bi se reći neracionalan, trebalo bi u tom smislu ostvariti značajnije poboljšanje.

Na temelju razvojnih opredjeljenja te ciljeva prostornog razvoja i uređenja prostora županijskog značaja planiran je razvoj prostornih struktura općine Kaptol. U izradi plana polazi se od utvrđenih prostornih osobitosti, problema, ograničenja i mogućnosti prostornog razvoja. Stoga, bogati prirodni resursi na području Općine - kvalitetne poljoprivredne obradive površine,

kvalitetne šumske površine te bogatstvo vodenih površina omogućili su razvoj ratarske i stočarske proizvodnje, ribnjačarstva, vinogradarstva, a okosnicu daljnjeg gospodarskog razvoja će činiti, i dalje, poljoprivreda te malo i srednje poduzetništvo na korištenju resursa u obliku proizvodnje te usluga, kao i razvoj turizma (lovnog, ribolovnog, seoskog, eko i dr.).

Osnovni uvjet uspješnijeg razvoja poduzetništva, i gospodarstva općenito, je osnivanje gospodarskih zona, modernizacija prometnog sustava te izgradnja prateće infrastrukture. Razvoj gospodarskih zona, zbog troškova opremanja komunalnom infrastrukturom, važno je usmjeriti u sklopu građevinskih područja naselja ili u njihovoj blizini. U skladu s navedenim općina će se svojim planiranim gospodarskim razvojem uklopiti u prostorno-gospodarski model Županije putem gospodarske zone u Kaptolu (istočno od naselja Novi Bešinci).

Kretanje stanovništva Općine je, kao jedan od značajnijih čimbenika društveno-gospodarskog razvitka i korištenja prostora, u prosjeku, u laganom porastu (4.007 st. (Popis 2001.) > 3.566 st. (Popis 1991.)). Međutim, područje Općine Kaptol karakterizira demografska starost, koja u budućnosti ne može osigurati jednostavnu reprodukciju stanovništva, te bez obzira na očekivani gospodarski razvoj, zbog demografske stagnacije prostorni razvoj u narednom razdoblju neće zahtijevati nove površine za razvoj građevinskih područja već naprotiv reduciranje postojećih građevinska područja.

Prostornim planom uređenja općine Kaptol rezervira se, sukladno planovima prostornog uređenja šireg područja (Strategija i Program RH i PPP-SŽ), prostor za smještaj koridora prometne i komunalne infrastrukture državnog i županijskog značaja. U planskom periodu investicije bi se trebale uglavnom koncentrirati na povećanje standarda razine opremljenosti pojedinih komunalnih sustava.

Obzirom na navedenu kvalitetu prostora i potencijalne mogućnosti prostornog razvitka Općine Kaptol koncepcija njenog prostornog uređenja se može izraziti kroz:

- razvoj općine Kaptol kao manjeg gradskog središta ili općinskog središta naselja
- poticanje razvoja poljoprivredne proizvodnje stimuliranjem specijalizirane proizvodnje i proizvodnje zdrave hrane
- modernizaciju i unapređenje prometne i komunalne infrastrukture
- očuvanje šumskog bogatstva
- očuvanje kulturne (stari grad Kaptol ..) i prirodne baštine (park prirode Papuk) uz mogućnost uključivanja u funkciju razvitka (npr. turizam)

3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Organizacija, namjena i korištenje prostora općine Kaptol temelje se na prirodnim obilježjima prostora, mreži naselja i infrastrukturnih sustava, utvrđenim prostornim mogućnostima, ograničenjima i ciljevima budućeg razvoja, očekivanom demografskom razvoju i utvrđenim osnovnim pravcima gospodarskog razvoja. Prostornim planom uređenja općine Kaptol (u daljnjem tekstu PPUO Kaptol), sukladno odredbama PPP-SŽ, podacima nadležnih tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima, studijama, projektima i ostalom dokumentacijom, detaljno je razgraničen prostor u kojem dominiraju poljoprivredne i šumske površine, građevinska područja, vode te infrastrukturni koridori.

PPUO Kaptol se evidentiraju, zaštićuju i čuvaju osnovne značajke i vrijednosti prostora te je na tom načelu, radi nesmetanog i uravnoteženog razvitka, koncipirano njegovo planiranje i uređenje. Stoga, građevinska područja racionalno koriste prostor ne šireći se duž županijskih i državnih prometnica i na kvalitetnom poljoprivrednom i šumskom zemljištu, povećava se zaštita prostora, gospodarenje resursima je štedljivije, a akcent je na očuvanju okoliša, prirodnom i kulturnom identitetu, te prioritetnom korištenju prostora izvan građevinskog zemljišta za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo.

U Općini su značajne dvije osovine razvoja. To je prostor uz županijsku cestu Ž-4101 koja od Vetova, odnosno Ž 4116, preko Novih Bešinaca i gospodarskog potencijala Kaptola te naselja Kaptol, nastavlja do Velike (D 49) tj. Biškupaca (Ž 4100). Okomito na njega je županijska cesta Ž 4115 koja preko Alilovaca se spaja na državnu cestu D 49 te na taj način povezuje općinski centar sa županijskim centrom.

U PPUO Kaptol su definirane namjene prostora / površina (kartografski prikaz br.1. "Korištenje i namjena površina u mjerilu 1:25000), i to:

- prostori / površine za razvoj i uređenje prostora naselja s prikazom izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja (detaljnije na kartografskim prikazima građevinskih područja naselja u mjerilu 1:5000)
- prostori / površine za razvoj i uređenje prostora izvan naselja –
 - građevinsko područje gospodarske zone "Novi Bešinci"
 - građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj"
 - površine osnovne namjene - poljoprivredno zemljište, šume i vode strukturirane u odnosu na vrste, vrijednosti i način korištenja
 - groblja
 - površine za iskorištavanje mineralnih sirovina
 - linijski ucrtani infrastrukturni koridori.

Dakle, PPUO Kaptol se, osim za razvoj i uređenje građevinskih područja naselja, definiraju i građevinska područja za razvoj gospodarskog kompleksa kao i za uređenje područja povremenog stanovanja.

Izdvojeno građevinsko područje gospodarskog kompleksa, gdje bi se omogućio razvoj malog i srednjeg poduzetništva, planirano je južno od postojećeg poslovnog objekta i u sklopu istog, a istočno od naselja Novi Bešinci, što svojom lokacijom odgovara dovoljnoj udaljenosti od građevinskog područja naselja i minimalnim potrebama za opremanje komunalnom infrastrukturom.

Izvan građevinskih područja mogu se smještati građevine u skladu sa Zakonu o prostornom uređenju, PPP-SŽ te odredbama za provođenje ovog Plana.

Uvažavajući maksimalnu zaštitu prostora korisnici trasa infrastrukture su usmjereni na korištenje zajedničkih koridora infrastrukture. Istovremeno, novi koridori se ne mogu planirati u prirodno vrijednim područjima, njihova rekonstrukcija i održavanje mogu se vršiti samo uz racionalno korištenje tla uz maksimalno očuvanje vrijednosti krajobraza.

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)

Prema podacima Ureda za katastarsko geodetske poslove Požege, površina općine Kaptol iznosi 8549 ha. Kartografski prikazi za PPUO Kaptol, izrađeni su na topografskoj karti u mjerilu 1:25.000 dobivenoj od Državne geodetske uprave, i računalnim očitanjem površine Općine sa spomenute karte je ustanovljeno da površina općine Kaptol iznosi 8569,67 ha, dakle ona je veća za cca 20 ha u odnosu na podatak Ureda za katastarsko geodetske poslove. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina u Planu baziraju se na ukupnoj površini Općine od 8569,67 ha.

Planirani broj stanovnika korišten u zadanoj tablici je projekcija broja stanovnika za 2015. godinu, koja je bazirana samo na prirodnom prirastu stanovništva i migracijama. Ukupno za općinu Kaptol projekcija iznosi 3835 stanovnika u 2015. godini što je za 4,29% manje u odnosu na posljednji Popis iz 2001.g (4007 st.), dakle vidljiva je demografska stagnacija odnosno blagi pad stanovništva.

- PLAN -

Kao što je već i navedeno PPUO Kaptol se, osim za površine osnovne namjene (površine izvan naselja – poljoprivredno zemljište, šume, vodne i ostale površine), dio površina namjenjuje za izgradnju naselja, područja gospodarskog kompleksa i područja povremenog stanovanja. Prilikom osiguravanja površina za izgradnju, sukladno Programu prostornog uređenja RH i PPP-SŽ, uvažavane su smjernice i mjere u pogledu racionalnog gospodarenja prostorom i zaštite prostora s naglaskom na održivom razvoju.

Tablica 1.

R. B.	OPĆINA KAPTOL	oznaka	ukupno ha	% od površine Općine	stan / ha ha / stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA ukupno		361,67	4,22	10,60
	- izgrađeni dio GP		248,33	2,90	15,44
	- neizgrađeni dio GP		113,34	1,32	33,84
	Građevinsko područje naselja ukupno		341,70	3,99	11,22
	- izgrađeni dio GP		241,19		15,90
	- neizgrađeni dio GP		100,51		38,16
	Građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj" ukupno		7,81	0,09	
	- izgrađeni dio GP		6,52		
	- neizgrađeni dio GP		1,29		
	Građevinsko područje gospodarske zone "Novi Bešinci" ukupno		12,16	0,14	
	- izgrađeni dio GP		0,62		
	- neizgrađeni dio GP		11,54		
	1.2.	Izgrađene strukture van građevinskih područja ukupno		4,57	0,05
	- površine za iskorištavanje mineralnih sirovina	E	4,57		
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno	P	3831,81	44,71	1,00*
	- osobito vrijedno obradivo tlo	P1	2198,60	25,65	0,57*
	- vrijedno obradivo tlo	P2	1633,21	19,06	0,43*
1.4.	Šumske površine ukupno	Š	3969,89	46,33	1,04*
	- gospodarske	Š1	3896,80	45,48	1,02*
	- zaštitne	Š2	73,09	0,85	0,02*
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	237,95	2,78	0,06*
1.6.	Vodne površine ukupno		95,89	1,12	0,03*
	- vodotoci		49,75	0,58	
	- akumulacije	V			
	- retencije		46,14	0,54	
1.7.	Ostale površine ukupno		67,89	0,79	0,02*
	- površine infrastrukturnih sustava	IS	66,54	0,78	
	- groblja	G	1,35	0,01	
	Općina Kaptol ukupno		8.569,67	100,00	0,45

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požega

Napomena: Površine navedene u tablici br. 3. utvrđene su mjerenjem na kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina" u Mj. 1:25.000, br. 4.A.-4.G. "Građevinska područja naselja".

U površine infrastrukturnih sustava uključeni su samo koridori postojećih županijskih i lokalnih ceste te planirane dionice brze ceste koja dijelom prelazi preko područja općine Kaptol.

*u zadnjem stupcu koeficijenti su izraženi u stan/ha, osim u onima koji su označeni s * u kojima su koeficijenti izraženi u ha ha /stan, pri čemu planirani broj stanovnika iznosi 3835

Ukupna površina Općine strukturirana po namjeni i prikazana na kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina", načinjena je u skladu s "Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova" (NN, br. 106/98.).

Kvantificirani pokazatelji za kategorije osnovne namjene sa spomenutog kartografskog prikaza ne mogu se uspoređivati s podacima Katastra.

S obzirom da je građevinsko područje višenamjensko, unutar njega neizgrađeni dio su poljoprivredne površine (vrtovi, voćnjaci i sl.) do trenutka dok se ne izgrade, odnosno prenamijene.

3.2.2. Razvoj i uređenje prostora građevinskih područja

Definiranjem planiranih građevinskih površina i njihovim usklađivanjem sa stvarnim potrebama, na način da se postojeća smanjuju na dijelovima gdje nije realno očekivati gradnju, a proširuju na dijelovima gdje se očekuje gradnja omogućuje se optimalan razvoj naselja i ostalog prostora. Na osnovu navedenog utvrđena su sljedeća građevinska područja:

- građevinska područja naselja,
- građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj",
- građevinsko područje gospodarske zone "Novi Bešinci".

3.2.2.1. Građevinsko područje naselja

Površine za razvoj i uređenje naselja utvrđene su građevinskim područjima naselja čime je određen jedan od osnovnih instrumenata za uređivanje i racionalno korištenje prostora. Građevinska područja naselja predviđena su pretežno za mješovitu stambenu gradnju. Uz ovu osnovnu namjenu unutar GP predviđena je i izgradnja građevina drugih namjena (gospodarske, proizvodne, poslovne, ugostiteljske, turističke, javne, društvene, športsko-rekreacijske, komunalne i prometne infrastrukture) te drugih sadržaja koji upotpunjuju osnovne sadržaje naselja i pridonose kvaliteti prostora i života.

Građevinska područja sadrže neizgrađene dijelove predviđene za potrebe daljnjeg širenja i razvoja naselja, te izgrađene dijelove unutar kojih je predviđeno popunjavanje i dopunjavanje izgrađene strukture.

Neizgrađeni dijelovi unutar građevinskog područja (parkovi, zaštitna zelenila površine, površine za šport i rekreaciju i sl.) koji svojom ekološkom funkcijom, funkcijom čuvanja prrodnih resursa i sl. pridonose ukupnoj kvaliteti i vrijednosti naselja određuju se kao negrađivi dio građevinskog područja.

Unutar građevinskih područja naselja rezervirane su površine za javnu prometnu infrastrukturu, te druge građevine i uređaje komunalne infrastrukture.

Analizom dosadašnjih demografskih kretanja u naseljima općine Kaptol uočena je tendencija blagog porasta broja stanovnika, što se ne odnosi jedino za naselje Češljakovci u kojem je, prateći odnos broja stanovnika između 1991. i 2001. godine, došlo pada za 3,9%. Najveće povećanje broja stanovnika uočena je u naseljima Novi Bešinci (31,3%), Golo Brdo (125%) i Bešinci (24,7%), dok je u Općina Kaptol u cjelini vidljiv porast stanovništva za 12,4%.

Tablica 2

Postojeća građevinska područja naselja na području općine Kaptol (stanje 2005. godine)			
Naselja	Broj stanovnika 2001. godine	Površina GP prema PPO Požega	Gustoća naseljenosti (st/ha)
Alilovci	470	68,61	7
Bešinci	111	14,79	8
Češljakovci	365	38,65	9
Doljanovci	255	29,47	9
Golo Brdo	345	26,22	13
Kaptol	1.570	155,01	10
Komarovci	233	17,16	14
Novi Bešinci	105	16,09	7
Podgorje	302	46,50	6
Ramanovci	251	28,23	9
UKUPNO:	4.007	440,73	9

No, obzirom, da su sadašnje neizgrađene površine, odnosno površine za razvoj i uređenje naselja unutar građevinskog područja, pretjerane u odnosu na postojeću gustoću stanovanja, kao i gustoću stanovništva, utvrđeno je da građevinska područja nije potrebno proširivati u odnosu na površine koje su bile određene Prostornim planom (bivše) Općine Požega. Potreba smanjenja građevinskih područja naselja utvrđena je i PPP-SŽ.

Dakle, postojeće granice građevinskih područja naselja općine Kaptol su preispitane te su utvrđena nova građevinska područja u skladu s obvezama iz planova šireg područja, prvenstveno po kriterijima Odredaba za provođenje PPP-SŽ koji daje smjernice za definiranje građevinskih područja naselja, a u odnosu na demografske podatke, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja pojedinog naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina. Stoga, izmjene postojećih i određivanje novih građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, analizama izgrađenosti naseljenog područja, odnosno iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja:

- unutar postojećeg građevinskog područja potrebno je ispitati rezerve neizgrađenog dijela građevinskog područja
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja
- građevinska područja oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu odvojeno od druge takve cjeline
- građevinska područja određivati izvan koridora državne i regionalne infrastrukture, poljoprivrednih zemljišta bonitetne klase propisane Zakonom nestabilnih terena (klizišta, tektonski rasjedi), zaštitnih i sigurnosnih zona voda i izvan površina od posebnog značenja za obranu
- posebno je potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300m²/st. pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina koja nisu u funkciji naselja
- ukoliko su iscrpljene mogućnosti izgradnje u postojećim granicama na temelju argumentirane razvojne potrebe (porasta broja stanovnika, središnje funkcije razvoja gospodarstva), a koje mora pratiti i program izgradnje i uređenja zemljišta, moguća su proširenja građevinskog zemljišta
- prijedlozi za proširenja građevinskog područja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima neiskorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištavanje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. U tom slučaju mora se ispitati moguća smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

U PPŽ-u su određena sljedeća temeljna polazišta za pojedine grupe naselja (dvije grupe naselja):

- a) grupa naselja preko 1.000 stanovnika (Kaptol)
 - za naselje Kaptol predlaže se prethodna provjera važećih građevinskih područja i rezerviranje prostora za proširenje ako se to ocijeni potrebnim
- b) grupa naselja do 500 stanovnika
 - kod tih naselja (Alilovci, Bešinci, Češljakovci, Doljanovci, Golo Brdo, Komarovci, Novi Bešinci, Podgorje, Ramanovci) u pravilu, nije opravdano osigurati nove prostore za širenje, već je potrebno težiti smanjivanju građevinskog područja. Nužna i opravdana proširenja potrebno je posebno obrazložiti.

Kao rezultat navedenih postavki PPŽ-a, a u okviru realnih mogućnosti, planirana površina građevinskih područja svih naselja ukupno iznosi **341,70 ha**, što je za **99,04 ha** (ili za **22,47 %** manje) u odnosu na PPO Požega, kada je ukupna površina građevinskih područja svih naselja iznosila **440,74 ha**.

Dakle, u odnosu na postojeća građevinska područja, a prema provedenoj analizi tijekom izrade GGP naselja općine Kaptol, čiji su rezultati vidljivi u tablici 3., površine građevinskih područja naselja, u odnosu na postojeća građevinska područja, se smanjuju u svim naseljima Općine, a utvrđena su na katastarskom planu u mjerilu 1:5.000.

Tablica 3.

Planirana građevinska područja (GP) naselja prema PPUO Kaptol							
naselja	površina GP naselja prema PPUO Kaptol (ha)			površina GP prema PPO Požega (ha)	smanjenje GP naselja u odnosu na PPO Požega (%)	projekcija broja st. 2015. godine*	planirana gustoća naselj. GP (st/ha)
	ukupno	izgrađeno					
		ha	%				
a) naselja preko 1.000 stanovnika							
Kaptol	136,15	94,53	69,43	155,01	12,17	1464	10,75
b) naselja do 500 stanovnika							
Alilovci	47,69	33,15	69,51	68,61	30,49	454	9,52
Bešinci	11,73	7,82	66,67	14,80	20,74	59	5,03
Češljakovci	28,51	21,24	74,50	38,65	26,24	261	9,15
Doljanovci	21,28	14,83	69,69	29,47	27,79	295	13,86
Golo Brdo	25,64	18,43	71,88	26,22	2,21	310	12,10
Komarovci	12,38	9,08	73,34	17,16	27,86	256	20,68
Novi Bešinci	9,63	6,47	67,19	16,09	40,15	137	14,23
Podgorje	27,34	18,63	68,14	46,50	41,20	350	12,80
Ramanovci	21,35	17,01	79,67	28,23	24,37	249	11,66
UKUPNO	341,70	241,19	70,59	440,74	22,47	3835	11,22

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Napomena: *Podatak temeljen samo na prirodnom prirastu stanovništva i saldu migracija

3.2.2.2. Građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj"

Ovim građevinskim područjem povremenog stanovanja je obuhvaćena jedna lokacija na kojoj je započela u većem ili manjem obimu izgradnja kuća za odmor uz preteče sadržaje (ribnjake, pecala i sl.), prikazana je na kartografskom prikazu br. 4H "Građevinsko područje povremenog stanovanja "Mladi Gaj" ".

Tablica 4.

Planirana građevinska područja povremenog stanovanja			
Lokacija	Površina (ha)	Izgrađeni dio	
		ha	%
"Mladi gaj"	7,81	6,52	83,48
Ukupno:	7,81	6,52	83,48

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

3.2.2.3. Građevinsko područje gospodarske zone "Novi Bešinci"

Za potrebe odvijanja gospodarskih djelatnosti, istočno od naselja Novi Bešinci i južno od prometnice Ž-4101 (Bišupci (Ž 4100)-Kaptol-Vetovo-Ž 4030), u površini od 12,1638 ha, obuhvativši istovremeno i već postojeći gospodarski kompleks sa sjeverne strane iste prometnice (0,62 ha), formirati će se građevinsko područje gospodarske zone.

Tablica 5.

Planirana građevinska područja gospodarskog kompleksa			
Lokacija	Površina (ha)	Izgrađeni dio	
		ha	%
Novi Bešinci	12,16	0,62	5,10
Ukupno:	12,16	0,62	5,10

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

3.2.3. Razvoj i uređenje izgrađenih struktura izvan građevinskog područja

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) određene su građevine i objekti koje je, u skladu sa smjernicama i kriterijima prostornog plana uređenja općine, moguće graditi izvan naselja, odnosno građevinskih područja:

- objekti infrastrukture (prometne, energetske, komunalne građevine i objekti)
- zdravstvene i rekreacijske građevine
- građevine za potrebe obrane
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina
- stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Na poljoprivrednom zemljištu I i II bonitetne klase izvan građevinskog područja može se planirati izgradnja samo stambenih i gospodarskih objekata u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti, objekata infrastrukture te objekata za istraživanje i iskorištavanje energetskih mineralnih sirovina.

3.2.4. Poljoprivredne površine isključivo osnovne namjene (P)

Pod obradive poljoprivredne površine smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade. Sukladno s odredbama Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04), obradive poljoprivredne površine se kategoriziraju na:

P1 – osobito vrijedno obradivo tlo

P2 – vrijedno obradivo tlo

P3 – ostala obradiva tla.

Prema PPP-SŽ, obradive poljoprivredne površine na području općine Kaptol ulaze u kategoriju P1 – osobito vrijedna tla i P2 – vrijedno obradivo tlo i zauzimaju 3887,96 ha što čini udio od 45,48 % ukupnog teritorija Općine (odnosno čine udio od 86,86 % ukupnih poljoprivrednih površina Općine). Obzirom, da poljoprivredne površine, kao vrijedan prirodni resurs, zauzimaju značajan udio ukupne površine općine Kaptol (52,36%), veoma je važna potreba racionalnog i ekonomičnog korištenja ovakvog prirodnog resursa.

Za pojedine kategorije tala, postoje posebna ograničenja vezana za izgradnju. Prekategorizacija poljoprivrednih površina u višu bonitetnu kategoriju moguća je nakon procjene opravdanosti i provedbe gospodarsko-ekoloških opravdanih mjera (melioracija, odvodnjavanje, navodnjavanje, zaštita od poplava i slično).

Navedene kategorije i granice prostiranja svake od navedenih kategorija poljoprivrednog zemljišta prikazane su na Kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina".

Ucrtavanjem svake od navedenih kategorija tala, te izvršenom izmjerom ucrtanih površina pomoću računara, utvrđene su sljedeće površine pojedinih kategorija tla:

- osobito vrijedno obradivo tlo – **2198,60** ha,
- vrijedno obradivo tlo - **1633,21** ha.

Ove dvije kategorije predstavljaju najvrijednije poljoprivredno zemljište koje zbog visokog stupnja boniteta ima i strogo određenu namjenu - poljoprivrednu proizvodnju. U okviru ovih kategorija poljoprivrednog zemljišta, osobito vrijedno obradivo tlo zauzima 57 %, a vrijedno obradivo tlo 43 % ukupnog poljoprivrednog zemljišta, što zajedno čini 44,71 % ovog prirodnog resursa.

Osobito vrijedno obradivo tlo prostorno se rasprostire u južnom dijelu Općine, i to: južno od naselja Češljakovci, Golo Brdo, Kaptol, Komarovci i Novi Bešinci, a okružuje naselja Alilovce i Ramanovce.

Vrijedno obradivo tlo je prostorno zastupljeno u sjevernom dijelu Općine, na području koje je na obodnim dijelovima Požeške doline, a koje se zbog reljefne raznolikosti izmjenjuje s manjim šumskim područjima, okružujući tako sa svih strane, osim s juga, naselja Češljakovce i Golo Brdo, sa sjevera naselja Kaptol i Nove Bešince, a u potpunosti naselja Komarovce, Podgorje, Bešince i Doljanovce.

U cilju zaštite poljoprivrednog zemljišta, najoptimalnija mjera zaštite je racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta u skladu s utvrđenom pogodnosti zemljišta za pojedinu namjenu, kao i racionalizacija korištenja kemijskih sredstava u procesu proizvodnje hrane i drugih poljoprivrednih kultura, a koje imaju za cilj povećanje prinosa. U skladu s tim potrebno je djelovati na razvijanju ekološke poljoprivrede, odnosno proizvodnje zdrave hrane, a za čiju proizvodnju je osnovni preduvjet vrijedno i očuvano poljoprivredno tlo, a što općina Kaptol posjeduje, kao i potencijal u okviru seoskih gospodarstava u ruralnim naseljima.

Kako je na prostoru cijele Županije prisutan trend smanjenja poljoprivrednih površina zbog širenja naselja, izgradnje gospodarske zone, prometnica, te ostale infrastrukture ali i zbog prisutnosti erozijskih procesa, to je potrebno na najmanju moguću mjeru smanjiti korištenje kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, kroz usklađivanje interesa svih korisnika u prostoru. U tom smislu potrebno je, koliko je to moguće, okrupnjavati poljoprivredne posjede radi gospodarski opravdane poljoprivredne proizvodnje, pa tako i vinogradarstva i voćarstva, ali istovremeno nastojati zaustaviti procese daljnjeg usitnjavanja, parcelacije zemljišta, kako bi se lakše mogle provoditi mjere uređivanja i zaštite zemljišta.

3.2.5. Šumske površine isključivo osnovne namjene (Š)

Šume kao specifično prirodno bogatstvo zahtijevaju i posebne uvjete gospodarenja, a što podrazumijeva racionalno korištenje proizvodnih mogućnosti šume, te istovremeno i njenu obnovu. Međutim, šume zahtijevaju i posebne uvjete očuvanja i zaštite, kako bi se očuvala njihova ekološka i socijalna vrijednost, što obvezuje društvo na gospodarenje šumom i šumskim zemljištem kao djelatnostima od posebnog interesa.

Šumama na području općine Kaptol, kojima gospodare "Hrvatske šume" - Uprava šuma podružnica Požega i Uprava šuma podružnica Našice, gospodari se na temelju Osnova gospodarenja koje se izrađuju za državne šume, a koji sadrže popise sječe, uzgoja i zaštite šume za 10 godine, a orijentacijski za 40 godina. U cilju osiguravanja postojanosti ekosustava i održavanja i poboljšanja općekorisnih funkcija šuma, te korištenja šuma i šumskog zemljišta na način da se održava njihova biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal, vrši se sanacija oštećenih dijelova pošumljavanjem autohtonim vrstama (štete od elementarnih nepogoda, snjegoloma, vjetroloma, vjetroizvala), kao i redovita kontrola štetnika šume. Na području općine Kaptol nalaze se dijelovi šest gospodarskih jedinica, i to: Južna Krndija-kutjevačka, Južni Papuk, Kokočačka planina, Orahovačka planina, Pušinska Planina i šume Šumarskog fakulteta, koje su prema podacima nadležnih Uprava šuma obrađene u Polazišnom dijelu PPUO Kaptol.

Šume i šumska zemljišta na prostoru Općine, sukladno Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04 i 45/04), prikazana su na Kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina", a izmjerom na karti ucrtanih površina, pomoću računara utvrđene su sljedeće kategorije šume i šumskog zemljišta u sljedećim površinama:

- gospodarske šume – 3896,80 ha
- zaštitne šume – 73,09 ha

Kako je područje općine Kaptol sa značajnim udjelom šuma i šumskog zemljišta, to se nameće potreba očuvanja ovog prirodnog potencijala, kao i vođenja dugoročne politike racionalnog gospodarenja, koja uključuje čuvanje, njegu, sječu, te druge oblike korištenja i upravljanja, vodeći računa o višestrukim funkcijama šuma (gospodarskim, ekološko-turističkim,

socijalnim, hidrološkim itd) na lokalnoj, ali i široj razini, kako u sadašnjosti tako i u budućnosti. U tom smislu potrebno je usuglasiti interese svih korisnika u prostoru, a osobito interese poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, kao i Javnu ustanovu Parka prirode, obzirom da se oko 98% površina šuma općine Kaptol nalazi unutar Parka prirode Papuk. Stoga će i svi dijelovi šuma na području Parka prirode "Papuk", a koji su na prostoru općine Kaptol, biti detaljnije obrađeni u okviru Prostornog plana područja posebnih obilježja Parka prirode "Papuk" (PPPPO).

3.2.6. Ostale poljoprivredne i šumske površine (PŠ)

U ostale poljoprivredne i šumske površine ubrojene su manje rascjepkane obradive površine, neobradive površine, pašnjaci i manji šumarci – gajevi, neobrasle šume i neplodne šumske površine. Proizvodna vrijednost zemljišta ove kategorije nije velika, ali značajne su radi zaštite identiteta prirodnog i kultiviranog krajobraza.

3.2.7. Vodne površine (V)

U vodne površine ulaze vodotoci, akumulacije, retencije, ribnjaci i slično, koji su za područje općine Kaptol ucrtani na kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina".

3.2.8. Ostale površine

3.2.8.1. Posebna namjena (N)

Temeljem odredbi članka 18. Zakona o obrani (NN 33/02 i 58/02) i Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN 175/03), Ministarstvo obrane Republike Hrvatske nema posebnih zahtjeva u vezi potreba za rezerviranjem prostora posebne namjene.

3.2.8.2. Površine infrastrukturnih sustava (IS)

Ove površine čine linijski (trase i koridori) i površinske infrastrukture građevine državnog i županijskog značaja. Infrastrukturni sustavi, prvenstveno prometni, veliki su korisnici prostora, te je potrebno posvetiti veliku pozornost vođenju prometnih koridora tako da osiguravaju dobro povezivanje, ali istodobno da što manje ugrožavaju vrijednosti prostora.

Od planiranih prometnih koridora državnog i županijskog značenja kroz područje općine Kaptol načelno se pozicioniraju prostorni rezervati za izgradnja planirane dionice brze ceste: Pleternica – Požega – Brestovac odnosno njenog priključnog pravca državne ceste Požega – Velika koji dijelom prelazi preko područja općine Kaptol (usvojena Studija o utjecaju na okoliš).

Ostali prometni pravci uglavnom će se razvijati u postojećim koridorima uz modernizaciju, manje ispravke i nadopune. Ostali infrastrukturni sustavi (vodoopskrba, odvodnja, vodno gospodarstvo, plinoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijati će na temelju zasebnih konceptijskih rješenja, poštujući plansku razradu organizacije, namjene i zaštite prostora.

3.2.8.3. Groblja (G)

Na području općine Kaptol nalazi se sedam mjesnih groblja, i to u naseljima: Kaptol, Alilovci, Bešinci, Češljakovci, Doljanovci, Podgorje i Ramanovci od kojih se groblja uz naselja Alilovce (1,19 ha), Bešince (0,38 ha) i Ramanovce (0,34 ha) nalaze van njihovih granica građevinskog područja i zauzimaju površinu od ukupno 1,91 ha.

□ prema dopisu MORH, Uprava za materijalne resurse, Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša – klasa: 350-02/04-01/172, urbroj: 512M3-020202-04-2 od 13. prosinca 2004.

3.2.8.4. Igrališta

Uz naselja Ramanovce i Doljanovce planirana su izdvojena građevinska područja za izgradnju športskih sadržaja - igrališta.

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Perspektiva daljnjeg gospodarskog razvoja temeljit će se na prirodnim resursima, ulaganju kapitala i ljudskom potencijalu, a zasnivat će se na načelima:

- održivog razvoja,
- suradnje sa svim korisnicima prostora, i
- suradnje Općine sa Županijom.

Gospodarsku osnovu općine Kaptol predstavlja u prvom redu poljoprivreda i šumarstvo s tendencijom povrata eksploatacije kamena, zatim dijelom i prerađivački kapaciteti.

U razvoju treba iskoristiti tradicionalne gospodarske veze i interese za korištenje vlastitih mogućnosti razvoja i pri tome voditi računa da se na području Općine ne lociraju tehnologija s negativnim utjecajem na okoliš kako se ne bi narušile vrijednosti prostora i okoliša.

Budući da se planira u skorije vrijeme u gospodarskoj strukturi Općine započeti s eksploatacijom kamena, u narednom razdoblju bi trebalo razmisliti o mogućoj prerađivačkoj industriji i uslužnim djelatnostima. Pri tome je važno povezati primarnu poljoprivrednu proizvodnju s preradom u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Prostorni razmještaj proizvodnih kapaciteta temeljit će se na sljedećim principima:

- u gospodarskoj zoni istočno od naselja Novi Bešinci locirati što čistije tehnologije
- kamenolom "Mladi Gaj" optimalno definirati s minimalnim obuhvatom prostora, ali ne manje nego što je potrebno omogućiti dozvoljenu eksploataciju,
- male prerađivačke kapacitete u funkciji poljoprivredne proizvodnje locirati uz osnovni kompleks van naselja ili u naseljima,
- uslužne djelatnosti locirati u naselja u okviru stanovanja ili prema karakteru u posebne zone u okviru naselja.

Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva lokalna je samouprava do sada provodila kroz izdvajanja financijskih sredstava za kreditiranje poduzetnika. Praćenjem razvitka poduzetništva je ustanovljeno da postojeća gospodarska zona ne može zadovoljiti potrebe budućeg razvoja.

PPUO Kaptol definirana je nova gospodarska zona (kompleks) smještena istočno od naselja Novi Bešinci (istočno od općinskog središta), a južno od postojeće prometnice Ž 4101 povezujući istovremeno i postojeći gospodarski kompleks firme "Bor" sjeverno od iste prometnice, a indirektno čineći osovinu povezanih gospodarskih zona Velike i Kutjeva .

Za sada se konkretno ne zna vrijeme stavljanja iste u funkciju, ali postoje naznake zainteresiranih stranaka koje vide svoje planove u mogućem razvoju, koji su i do današnjeg dana bili zainteresirani za ulaganja u prehrambeno prerađivačke pogone.

3.3.1.1. Poljoprivreda

Poljoprivredne površine (oranice i vrtovi, voćnjaci i vinogradi) zauzimaju 3345,98 ha ili cca 39% ukupne površine općine Kaptol, te predstavljaju osnovu kvalitetne primarne proizvodnje žitarica, povrća, voća, stočne hrane i industrijskih kultura, za što postoje veoma povoljni uvjeti.

Poseban značaj u razvoju poljoprivredne proizvodnje u budućnosti pružaju mogućnosti kontrolirane proizvodnje zdrave hrane, što uključuje biljnu proizvodnju bez primjene umjetnih sredstava, te ekstenzivno stočarstvo.

Najveći problem razvoju poljoprivrede predstavlja postojeća prekomjerna usitnjenost obiteljskih gospodarstava koja ne mogu osigurati racionalnu i konkretnu poljoprivrednu proizvodnju, korištenje poljoprivredne mehanizacije i radne snage. Usprkos ograničenjima poljoprivredni sektor karakterizira visok stupanj tehničko-tehnološke stručnosti i osposobljenosti, no potrebo je postići maksimalnu iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja i proizvodno-tehnološkog iskustva. Najperspektivnija su ratarsko-stočarska obiteljska gospodarstva koja će morati pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje (proizvodnja hrane za vlastite potrebe, veća sjetva industrijskog bilja i sl.). Manja obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju se orijentirati na radno intenzivnu proizvodnju kao što su uzgoj povrća, voća i cvijeća, sitno stočarstvo, kooperativna proizvodnja za poznatog kupca i sl.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla. Korištenje prostora izvan građevinskog zemljišta namijenjeno je prioritetno poljoprivredi, šumarstvu i vodnom gospodarstvu. Očuvanje vrijednog poljoprivrednog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina razvoja gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta. Izgradnju izvan utvrđenih granica građevinskog područja na poljoprivrednom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa (I - IV klase) može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljoprivredne proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

3.3.1.2. Šumarstvo

Površina šuma i šumskog zemljišta na području općine Kaptol, a na osnovu podataka Državne geodetske uprave, zauzima 3605,61 ha, što čini 42,18 % ukupnog teritorija Općine. Bogatstvo šuma u kojima izrazito dominiraju listače (bukva, hrast kitnjak, grab, bagrem, breze, kesten, joha) jedno je od temeljnih obilježja prostora. Šumarska politika i šumarsko planiranje ima za cilj unapređenje učinkovitog načina korištenja šuma uz uvjet da se koriste sve njene funkcije (ekološke, društvene i gospodarske), što podrazumjeva uz gospodarske učinke i održavanje biološke raznolikosti, sposobnosti obnavljanja, vitalnosti i potencijala šume. Gospodarenje šumama vrši se prema šumarskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljivim reasursima. Obzirom da je cca 98 % šumskog područja zaštićeno Zakonom o zaštiti prirode u kategoriji parka prirode, potrebno će biti uskladiti njihovo daljnje gospodarenje s uvjetima zaštite.

3.3.1.3. Turizam

Područje općine Kaptol do sada nije imao značajniji upliv u turističkom dijelu, tek u zadnje vrijeme polako postaje zanimljiv (Park prirode) te će kroz duže vrijeme zasigurno predstavljati ponudu turističke dijelatnosti u sklopu turističkog prostora Požeško-slavonske županije i Republike Hrvatske, koje ima sve preduvjete da u budućem gospodarstvu, a time i turističkom razvoju zabilježi značajniji pomak i ostvari nešto jači razvitak, u odnosu na sadašnje stanje.

Sadašnje stanje u kojemu se nalazi turizam općine Kaptol je u fazi početaka. Opća slika stanja prostora u turističkoj ponudi je vrlo loša, a rezultat je svim mogućim nepogodnostima koja su se mogla dogoditi na ovom prostoru, odnosno prekidom svih turističkih aktivnosti na ovom, ali i širem prostoru, te ujedno i dovelo do propadanja postojećih, izgrađenih građevina i sadržaja u neposrednim kontaktnim prostorima.

U planskom razdoblju ovo područje ima brojne preduvjete za aktivniju turističku valorizaciju svojih potencijala, na što ukazuje i aktivniji pristup kontinentalnom turizmu na razini Države i Županije, sadržan u strateškim dokumentima prostorno i turističkog razvitka. U njima se naglašava potreba ravnomjernijeg turističkog razvoja svih potencijala, kao i racionalno korištenje ovih resursa.

Blizina, bogatstvo i raznolikost resursa, njihova očuvanost, te atraktivnost, kao i očuvanje atraktivnosti prostora, kao i njegovanje autohtonih (regionalnih) osobitosti prostora i njegovih vrijednosti (prirodni uvjeti, vodotoci, akumulacije, šume, lovišta, graditeljska i kulturno-povijesna

baština), kao i izgradnja turističkih područja i zona, kao i jača sprega turizma s ukupnim gospodarskim razvojem, osnove su za planirani razvoj kontinentalnog turizma na području Županije, ali i Općine.

Dakle, koncept turističke ponude leži u zadovoljenju načela održivog razvitka i razvitka ruralnog prostora, te spoznaje konverzijske sposobnosti održivog turizma da prirodna i kulturna nematerijalna dobra konvertira u gospodarska dobra, a da pri tome ne gube svoje zaštitne značajke.

Budući turistički razvoj općine Kaptol će se oslanjati prvenstveno na mogućnosti valorizacije svojih prirodnih potencijala (bogatstvu šumskog fonda, vrijednom poljoprivrednom tlu, bujnim vodotocima), te značajnoj kulturnoj baštini i kao takav će predstavljati, u okviru planiranog ukupnog gospodarskog razvoja područja Općine, jednu od okosnica njenog razvoja. U tom smislu se ističu i mogućnosti razvijanja različitih oblika kontinentalnog turizma u skladu s valorizacijom prirodnih i prostornih resursa Općine, i to: lovnog, kulturnog, arheološkog, istraživačkog izletničkog, rekreacijskog, seoskog, ruralnog, vinskog, ekološkog turizma i mnogih drugih. U svrhu turističke eksploatacije potrebno je razvijati niz dodatnih usluga: prvenstveno smještajne kapacitete, te potom informativne, servisne, športsko-rekreacijske, trgovačke, zdravstvene i druge usluge, kao i specifičnih turističkih sadržaja (npr. vinske ceste).

Za razvoj turizma na području općine Kaptol značajno mjesto zauzima postojanje Parka prirode Papuk koji obuhvaća cca 40 % njenog teritorija i u kojem će se odvijati dio planiranih turističkih aktivnosti. Za prostor Parka prirode Papuk u tijeku je izrada Prostornog plana područja posebnih obilježja (PPPPO), kojim će biti definirana koncepcija i uvjeti korištenja tog prostora, pa tako i svih aktivnosti koje će biti vezane za razvoj turizma.

Najintenzivniji i najinteresantniji oblik turizma u posljednje vrijeme na ovom području je izletnički. Odmor i rekreacija u prirodnim ambijentima livada uz šumske površine i vodene tokove koji su uz klimatske i druge prirodne preduvjete činili osnovu za ovakav oblik turizma postaje sve zanimljiviji izletnicima koji se često nadopunjuje i raznim rekreacijskim aktivnostima, kao što su ribolov, planinarenje, lov i slično. Takva izletnička područja smještena su na podbrežnim dijelovima Papuka na prekrasnim livadama i u sjenovitim šumarcima uz bujne vodotoke van građevinskih područja naselja (npr. Doljanovci, Češljakovci, jezero Bistra), a bilo bi ih poželjno, radi lakšeg snalaženja u prostoru, opremiti info i edukativnim pločama, putokazima i odmorištima.

Na području općine Kaptol značajno je i područje uz potok Kišeljevac (Kiseli potok) s tendencijom izgradnje kuća za odmor. Obzirom da se to područje nalazi unutar granice Parka prirode Papuk, ovim Planom to područje se stavlja unutar granica građevinskog područja za povremeno stanovanje te se planskim mjerama obvezuje izrada DPU. Do izrade DPU na istom jer moguća gradnja prema odredbama PPUO Kaptol.

Također, kao potencijalne oblike turizma potrebno je razvijati i nove elemente turističke ponude svojstvene određenom području (autohtone, regionalne). U tom smislu na ovom području moguće je razvijati i povezati tradiciju vinogradarstva i podrumarstva, voćarstva i pripravaka od alkohola, a sve kroz povezivanje vinskim turističkim cestama nastavljajući kontinuitet istočno od općine Kutjevo pa sve na zapad u područje općine Velika odnosno Brestovac. Takove pravce i destinacije potrebno je također opremiti potrebnim informacijskim i edukativnim punktovima i pločama te putokazima postavljenim na odgovarajućim mjestima.

S obzirom na ostale prirodne predispozicije prostora općine Kaptol postoje uvjeti za razvitak lovnog i ribolovnog turizma, što bi se trebalo organizirano razvijati kako bi bilo u funkciji očuvanja prirode, ali i ribljeg fonda i fonda divljači, te razvijati i neke druge oblike turizma (fotosafari itd.). Za ovakav oblik turizma moguće je korištenje i brojnih šumskih i lovačkih kuća na prostoru Općine.

Kako je prostor Općine ruralnog karaktera, to postoje mogućnosti razvijanja ruralnog turizma kroz aktiviranje turizma u okviru seoskih gospodarstava, kao dopunske djelatnosti svojoj osnovnoj djelatnosti - poljoprivredi, kroz pružanje usluga smještaja i usluga ishrane, ali i aktivnog odmora turistima i posjetiteljima Općine, kao i Parka prirode, razvijajući ponudu ekološki zdrave hrane, izradu predmeta i suvenira, narodne radinosti, predstavljajući običaje s naglaskom na bogatstvo folklornih elemenata, manifestacije itd. (Češka beseda).

Turističku ponudu općine Kaptol potrebno je nadopuniti i isticanjem vrijedne kulturno-povijesne baštine (stari grad Kaptol, crkva Sv. Petra) kao i arheoloških nalazišta (Prapovijesni lokalitet Čemernica, Bare i Glavica, Arheološki lokalitet "Krivalje").

3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina

Na području općine Kaptol, uvidom u Registar eksploatacijskih polja i istražnih prostora[□], vodi se samo jedan istražni prostor i to tehničko građevinskog kamena („Mladi Gaj“), sjeverno od naselja Češljakovci, na površini od 56,26 ha. Navedeni prostor se s istom namjenom i površinom vodi i u PPP-SŽ s mogućnošću eksploatacije, ako se utvrde količine pojedinih struktura za koje je opravdano iskorištavanje, sukladno važećoj zakonskoj regulativi, uvažavajući pri tome da se isti nalazi i na području Parka prirode Papuk.

Osim istražnog prostora „Mladi Gaj“, za kojeg postoji velika zainteresiranost za njegovu buduću eksploataciju, nema konkretnih zahtjeva za otvaranje novih kako istražnih prostora tako i eksploatacijskih polja. Stoga se u kartografskom dijelu PPUO Kaptol planira ucrtavanje samo postojećih prostora/polja, dok je otvaranje novih polja moguće prema odredbama iz uvjeta kako PPUO Kaptol tako i PPP-SŽ.

3.3.1.5. Ostale djelatnosti

Obzirom na planirani koncept policentričnog razvoja Županije raznovrsnost i specijaliziranost ponude tercijarnih i kvartarnih djelatnosti imati će značajno mjesto u poboljšanju kvalitete života i boljoj opskrbi stanovništva. U građevinskim područjima naselja mogu biti smješteni i različiti poslovni i uslužni sadržaji (trgovački, uslužni, servisni, turistički i ugostiteljski sadržaji kao i manji prostori za rad). Način izgradnje detaljno je definiran provedbenim odredbama, pri čemu je nužan preduvjet da se njihovom izgradnjom i funkcioniranjem ne narušava stanje okoliša ili na bilo koji način snižava kvaliteta života u naselju.

Od posebnog značenja za lokalnu razinu su mogućnosti razvitka obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva, što omogućava brži gospodarski razvitak, veće zapošljavanje i viši oblik zadovoljavanje potreba stanovništva.

3.3.2. Društvene djelatnosti

Javne i društvene djelatnosti su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života, odnosno obrazovne, kulturne i znanstvene razine te zdravstvene kulture cjelokupnog stanovništva i predstavljaju aktivnog činitelja ekonomskog i društvenog razvoja. Istovremeno, osiguravaju nesmetano bavljenje sportskim aktivnostima i tehničkom kulturom, ostvaruju mogućnost rekreacije i odmora stanovništva, te osiguravaju ostvarenje drugih mnogobrojnih dugoročnih ciljeva.

U definiranju mreže objekata i funkcija društvenih djelatnosti za plansko razdoblje na području općine Kaptol pošlo se od stanja i obveza koje proizlaze iz PPP-SŽ, uzimajući u obzir potrebe, mogućnosti i ograničenja Općine u svezi planiranja pojedinih funkcija koje proizlaze iz njene nadležnosti, a u skladu s predviđenim konceptom policentričnog razvitka.

Slijedom toga, obzirom da ima status inicijalnog razvojnog središta (lokalno središte slabije razvijenosti), općina Kaptol bi trebala sadržavati sljedeće funkcije lokalnog/općinskog središta:

- uprava i pravosuđe (općinski organi samouprave)
- školstvo (područna osnovna škola ili osnovna škola)
- kultura i informacije (knjižnica i čitaonica)
- zdravstvo (primarna zdravstvena zaštita)

[□] prema dopisu Ureda državne uprave u Požeško-slavonskoj županiji, Služba za gospodarstvo, prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo, klasa: 310-01/04-01/13, urbroj: 2177-03-02/3-05-3 od 11. siječnja 2005.g.

- financijske usluge (bankovne ispostave, mjenjačnica, pošta)
- trgovina, obrt i usluge (trgovine mješovitom robom, obrtničke i uslužne radionice)
- sport (pojedinačni sportski objekti).

Većina funkcija određena je u svrhu zadovoljenja odgovarajućeg standarda, dok se njihovo dimenzioniranje treba provesti u skladu s veličinom pripadajućeg gravitacijskog područja i stvarnim potrebama. Polazni je parametar da lokalno središte mora imati barem 4 do 5 osnovnih funkcija: osnovnu ili područnu školu, ambulantu primarne zdravstvene zaštite, trgovinu i poštanski ured. Poželjno je lokalna središta obogatiti i drugim funkcijama, posebno gospodarskim i uslužnim proizašlim iz lokalnih obilježja prostora i strukture stanovništva.

3.3.2.1. Javne službe i uprava

U skladu sa zakonima i propisima RH, te političko-teritorijalnom ustrojstvu zemlje, uspostavljen je sustav javnih službi državne uprave (ispostava državnih ureda) kao i lokalne samouprave I uprave na općinskoj i mjesnoj razini. Za sadržaje navedenih službi I institucija potrebno je osigurati prostorne uvjete rada i razvoja. U Kaptolu je, kao sjedištu jedinice lokalne samouprave, smještena Općinska uprava općine Kaptol.

Osim sjedišta lokalne samouprave potrebno je naglasiti da je u općinskom središtu smješteno i sjedište Hrvatskog zavoda za poljoprivredno savjetodavnu službu kao centralna služba na nivou Požeško-slavonske županije.

3.3.2.2. Odgoj i obrazovanje

U općini Kaptol **osnovno obrazovanje** organizirano je u jednoj centralnoj osnovnoj školi u naselju Kaptol (OŠ V. Korajca), koju je u školskoj godini 2004/05. pohađalo 473 učenika u 19 razrednih odjela od I do VIII razreda, te dvije područne škole (od I-IV razreda) u naseljima Alilovci i Podgorje.

U planskom razdoblju u Općini Kaptol prvenstveno je potrebno glavne aktivnosti odvijati u pravcu povećanja razine pedagoškog standarda, što podrazumijeva podizanje kvalitete usluga i kompletiranje opreme postojećih odgojnih i obrazovnih ustanova (informatičko opremanje, izgradnju i dovršenje športske dvorane u O.Š. u Kaptolu, kao i izgradnja vanjskih športskih terena u područnoj školi u Alilovcima i Podgorju te uređivanje okoliša) kao i poboljšanje uvjeta rada u područnim školama Općine.

3.3.2.3. Socijalna skrb

Na području općine Kaptol ne djeluje niti jedna **predškolska ustanova** te bi stoga u narednom planskom periodu trebalo riješiti pitanje smještaja djece vrtičke dobi kao i pronaći prostor za dječje igralište.

3.3.2.4. Zdravstvo

U skladu s Mrežom zdravstvene djelatnosti (NN, br. 85/02, 90/02 i 49/ 03) na području općine Kaptol osnovna mreža zdravstvene djelatnosti na primarnoj razini trebala bi se sastojati od po dva tima u djelatnostima opće/obiteljske medicine i polivalentne stomatološke zaštite. Kako na području općine djeluju samo po jedan tim u svakoj od navedenih djelatnosti osnovnu mrežu bi trebalo popuniti još sa po jednim timom unutar svake.

Osim popunjavanja navedene osnovne mreže u planskom razdoblju potrebno je raditi na unapređenju kvalitete usluga zdravstva, što znači: ulaganje, osuvremenjivanje i opremanje

U djelokrugu zdravstvene zaštite životinja na području općine Kaptol, obzirom da veterinarske usluge obavlja Veterinarska stanica Požega – ambulanta Velika iz susjedne općine Velika, planira se osposobljavanje jednog tima za pružanje veterinarskih usluga.

3.3.2.5. Kultura i udruge

U svrhu podizanja općeg obrazovanja i kulturne razine stanovništva, te kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva PPP-SŽ planiran je daljnji razvitak svih kulturnih, umjetničkih i informacijskih aktivnosti, odnosno mreža odgovarajućih institucija (knjižnice i čitaonice, domovi kulture, kulturne manifestacije, kulturne i umjetničke udruge, amaterska društva i dr.). Za potrebe kulturne djelatnosti potrebno je stoga osigurati odgovarajuće prostore (u školama, društvenim domovima) odnosno postojeće društveno-vatrogasne domove, koje posjeduje većina naselja (9), po potrebi obnoviti i osposobiti za navedene djelatnosti.

Djelatnosti iz oblasti kulture u buduću je potrebno razvijati vezano i za turistički razvoj Općine.

3.3.2.6. Vjerske institucije

Postojeće vjerske zajednice, pokrivenost područja župama te postojeće vjerske građevine su odraz potreba stanovništva Općine tako da vjerojatno u dobroj mjeri zadovoljavaju njihove potrebe.

Ukoliko bude potreba za novim vjerskim građevinama treba se držati uvjeta gradnje koji su propisani Odredbama PPUO Kaptol, a posebnu pažnju posvetiti otvorenim prostorima, odnosno mjestima okupljanja stanovništva kod svakodnevnih obreda.

3.3.2.7. Šport i rekreacija

Održavanje psihofizičkih sposobnosti i zdravlja stanovništva, te sve aktivnije iskorištavanje slobodnog vremena, zahtijevaju da se što više pažnje posveti športskim aktivnostima, rekreaciji, zabavi i odmoru svih uzrasta stanovništva, osobito mladeži. Za ostvarivanje planiranih javnih potreba u športu treba osigurati prostor i druge uvjete za djelatnost sportskih udruga i saveza, organiziranje i održavanje športskih natjecanja i priredbi, obavljanje stručnih poslova u sportu, te izgradnju i održavanje športskih građevina i drugih sadržaja za potrebe športa, rekreacije, zabave i odmora stanovnika i drugih korisnika (turisti, posjetitelji).

Planirana mreža športskih objekata i objekata fizičke kulture nastala je na temelju izračunatih potreba za takvim vrstama objekata u skladu s planiranim brojem stanovnika do kraja planskog razdoblja (2015. god.), odnosno prema navedenoj projekciji broja stanovnika za općinu Kaptol. Buduća mreža športskih objekata izrađuje se za određene dobne skupine stanovništva prema demografskoj prognozi, te koeficijentna iz Pravilnika o prostornim standardnim normativima, te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže športskih objekata (NN, br. 38/91.), a prema pojedinim vrstama objekata.

Prema naprijed utvrđenoj metodologiji izračunate su potrebe za športskim objektima za pojedine vrste objekata (tablica 6.). Tako dobiveni broj jedinica športskih objekata potrebno je umanjiti za postojeći broj jedinica športskih objekata i na taj način dobiti broj potrebnih jedinica za športskim objektima.

U tablici koja slijedi prikazane su ukupne potrebe za športskim objektima, prema vrstama objekata iz Pravilnika, te broj postojećih objekata izraženih kroz broj jedinica objekata.

Tablica 6.

Planirana mreža športskih objekata na području Općine Kaptol			
Vrsta objekata	Broj postojećih objekata	Broj planiranih jedinica	Ukupni broj jedinica prema procjeni do 2015.g.
Dvorane	-	3	3
Zatvoreni bazeni	-	-	-
Otvoreni bazeni	-	-	-
Zračne streljane	-	2	2
Ostale streljane	-	1	1
Kuglane	2	-	2
Klizališta	-	-	-
Ostale zatvorene građevine	-	-	-
Atletika	-	-	-
Nogomet	3	-	3

- PLAN -

Mali nogomet, rukomet, odbojka, košarka	6	5	11
Tenis	-	2	2
Boćanje	-	1	1
Ostali otvoreni tereni	2	-	2
Skijanje	-	-	-

Izvor podataka: Općina Kaptol i Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije

Izračunate podatke o broju i vrstama športskih objekata treba orijentacijski prihvatiti kod planiranja budućih športskih objekata i sadržaja, kako njihovog broja, tako i vrste objekata. Planirane objekte športa treba locirati u okviru naselja.

3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) – tablica 3.

U tablici su iskazani zaštićeni Park prirode "Papuk" i registrirani arheološki lokaliteti

Tablica 7.

Red. broj	OPĆINA KAPTOL	oznaka	ukupno ha	% od površine Općine	stan/ha ha / stan
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština	PP	4.155,987		
	- park prirode Papuk		2		
2.2.	Zaštićena graditeljska baština				
	- povijesne graditeljske cjeline				
	- arheološka područja				
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	Energija				
3.2.	Voda vodozahvat potrošnja			ne iskazuje se	
3.3.	Mineralne sirovine				
	Općina Kaptol	ukupno	8.569,67		

Izvor podataka: Zavod za prostorno uređenje P-SŽ, Ministarstvo kulture

3.4.2. Zaštita krajobraza

Pojam krajobraz u kontekstu prostornog planiranja označava cjelovitu prostornu, prirodnu i antropogenu strukturu, u rasponu od potpuno prirodne do pretežito ili gotovo potpuno antropogene. To znači da se krajobraz ne može razmatrati preko pojedinačnih elemenata prostora, već postaje zasebna kategorija u kojoj se najbolje ogleda pristup načelu održivog razvitka.

Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05) štiti samo osobito vrijedne dijelove prirode, ograničene površine, te nije dovoljan za zaštitu ukupnog krajobraza. Stoga je potrebno uvesti dodatne mjere zaštite koje bi štatile krajobraz u cijelosti, a naročito osjetljiva područja:

- poljoprivredno zemljište kao najnapadnutiji resurs za potrebe izgradnje
- vode kao strateški resurs izložen zagađenju
- šume kao ekološku zajednicu od najvećeg značaja
- naselja koja svojim širenjem narušavaju prirodnu ravnotežu i dolaze u konflikt s navedenim prirodnim resursima
- kontaktne zone cjelina zaštićenih u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Prirodni krajobraz potrebno je sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biološki potencijal, naročito onaj koji je karakteristika područja, a oštećene dijelove krajobraza treba sanirati. Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore, a nove koridore trebaju graditi izbjegavajući cjeline osobito vrijednog krajobraza. Postojeće koridore u područjima osobito vrijednih krajobraza moraju održavati i obnavljati vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima prostora.

Kulturni krajobraz podrazumijeva područja u kojima je izražen kvalitetan suživot prirodnih struktura i graditeljske baštine prepoznatljivih prostornih (reljef, geomorfologija, pejzaž), povijesih, arheoloških, etnoloških (vrsta i tipologija naselja), umjetničkih, kulturnih, socijalnih ili tehnoloških vrijednosti kao i arhitektonskih obilježja tradicijske arhitekture (karakterističnost i specifičnosti prostorne strukture, arhitektonski detalji, materijali, ornamentika). Temeljno polazište vrednovanja prostorne baštine je u cjelovitom ispreplitanju prirodnih i antropogenih vrijednosti.

U cilju zaštite područja vrijednih predjela prirodnog i kultiviranog krajobraza:

- nisu dopuštene one radnje koje narušavaju obilježja prirodnog krajobraza
- planiranjem razvitka poljoprivrednih gospodarstava prednost davati projektima koji će predviđati razne vidove dopunskih djelatnosti, kao što je turistička djelatnost te prerada i finalizacija poljoprivrednih sirovina
- izgradnja građevina koje je moguće graditi van građevinskog područja (naročito farme i tovilišta) omogućuje se samo ukoliko ne narušavaju vrijednosti okoliša

Područja posebnih ograničenja u korištenju

U PPUO Kaptol utvrđena su sljedeća osobito vrijedna krajobrazna područja:

- **osobito vrijedni prijelazni prirodni brdski predjeli šuma (osobito vrijedan predjel-prirodni krajobraz)**
To je prijelazni brdski prostor prirodnih šuma u kontinuitetu, koji se južno nastavlja od granice Parka prirode Papuk, a u potezu istok – zapad dodiruje se s prostorom kultiviranog brdskog krajobraza. Predjel je orografski razvijen, s grebenima, uvalama i visovima. Njegovo glavno obilježje je bio-ekološka ravnoteža koju održavaju u svom sastavu i svojoj ekologiji šumske biljne zajednice. Ograničenja se odnose na zaštitu izvornih prirodnih obilježja i perceptivnih vrijednosti.
- **osobito vrijedno područje vodotoka Kiseli potok, Bukovac, Kaptolka, Slatka voda, Rogulj, Suvodol, Crnica, Bistra i dr.**
Potoci Bukovac, Kaptolka, Slatka voda, Kiseli potok i dr. od osobitog su značaja kako u ekološkom smislu glede voda, tako i u krajobraznom smislu identiteta prostora. Cilj je očuvanje vodnih resursa i prirodnog ekološkog krajobraznog sklopa.
- **osobito vrijedni prijelazni kultivirani brdski predjeli (osobito vrijedan predjel-kultivirani krajobraz)**
To je brdski kultivirani prostor koji se nastavlja na brdski prostor šuma i prostire se sve do dodirnog ruba s nizinskim dijelom Požeške doline. Ovo je orografski razvijen prostor gdje se izmjenjuju vrtovi, male njive, livade, šumarci i šume, voćnjaci i vinogradi. Različitost se očituje i među oblicima i u njihovoj veličini. Između njih provlače se potoci i putevi. Unutar ove krajobrazne strukture smještena su ruralna naselja, prostorno razvijena sukladno orografiji. Očuvanje se odnosi na zaštitu morfologije i krajobraznih sklopova, zaštitu perceptivnih vrijednosti, te održivo korištenje biološke raznolikosti.
- **osobito vrijedno područje ruralne cjeline Kaptola**
To je pozicija središnjeg dijela naselja Kaptol postavljena obodno oko starog grada Kaptol gdje ograničenja obuhvaćaju sklopova i gabarita i vizurne vrijednosti te povijesne građevine i tradicionalnu arhitekturu.

Za navedena osobito vrijedna krajobrazna područja mjere zaštite dane su Odredbama ovog Plana.

3.4.3. Zaštićena prirodna baština

Prioritetne smjernice i mjere zaštite prirode upućuju na određivanje prioriteta zaštite gdje se prihvaća načelo da nije dovoljno štiti samo pojedinačne vrste i lokacije, već se predlaže cjelokupna zaštita staništa i ekosustava. Zaštićena područja trebala bi postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva.

Prema dopisu Ministarstva kulture, Uprava za zaštitu prirode (dopis klasa: 612-07/05-49/0280, urbroj: 532-08-02-2/6-05-4 od 15 rujna 2005), a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05), područje općine Kaptol djelomično ulazi unutar granice Parka prirode "Papuk" (Zakon o proglašenju Parka prirode "Papuk", NN 45/99) te osim Parka nema drugih registriranih zaštićenih dijelova prirode niti u jednoj kategoriji zaštite koju predviđa navedeni Zakon. Za područje Parka biti će izrađen PPPPO Parka prirode "Papuk", koji će odrediti način korištenja i donijeti mjere zaštite.

Dodatno su zaštićeni pojedini dijelovi posebnim zakonima (Zakonom o šumama), koji deefiniraju osobitost, obilježja i elemente njihove posebne zaštite.

3.4.4. Zaštićena graditeljska baština

Sustavna inventarizacija i valorizacija kulturne baštine za potrebe prostornog planiranja do sada je bila izrađena za potrebe Prostornog plana Požeško - slavonske županije. Važno je napomenuti da je postupak evidentiranja i pravne zaštite stalni, kontinuirani proces, koji je u najužoj vezi sa stupnjem stručne i znanstvene istraženosti područja, te je u tijeku kompletna revizija spomeničke baštine, odnosno njena evidencija i pravna zaštita. **Temeljem članka 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), elaborat "Konzervatorske podloge i sustav mjera zaštite za kulturna dobra" za potrebe PPUO Kaptol izrađuje Konzervatorski odjel u Požegi.**

Prema dopisu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Požegi (dopis klasa: 612-08/04-01/13, urbroj: 532-10-4/1-04-44 od 22. studenog 2004. godine), za potrebe izrade PPUO-a (kao inicijalna dokumentacija) dostavljen je popis registriranih i preventivno zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara na području općine Kaptol po naseljima.

Od zaštićenih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara, temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara («Narodne novine» broj 69/99, 151/03, 157/03) te sukladno pojedinim odgovarajućim Izvodima iz Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske - Liste zaštićenih odnosno preventivno zaštićenih kulturnih dobara, na području Općine Kaptol nalaze se:

Tablica 8.

Kulturna dobra na području općine Kaptol				
Mjesto	Kulturno dobro	Broj Registra	Broj Izvoda (NN, br.)	Datum isteka preventivne zaštite
Kaptol	Župna crkva sv. Petra i Pavla	Z-394	1/2002 (NN, br.151/02)	
Kaptol	Srednjovjekovni grad Kaptol	Z-395	1/2002 (NN, br.151/02)	
Kaptol	Arheološki lokalitet Čemernica, Bare i Glavica	P-529	5/2003 (NN, br. 22/04)	10.07.2009.
Alilovci	Arheološki lokalitet "Krivalje"	P-1141	1/2005 (NN, br.109/05)	7.3.2011.

Z= zaštićeno, P= preventivno zaštićeno

S aspekta zaštite kulturnih dobara i osobito graditeljskog nasljeđa postojeća i dostupna planska dokumentacija nedostavno pokriva područje Županije u odnosu na postojeće stanje inventara, kao i planskim smjernicama za aktivnu zaštitu. Naročito je velik broj neistraženih ili

nedovoljno istraženih arheoloških zona i lokaliteta. Služba zaštite vrši novu valorizaciju i kategorizaciju svih kulturnih dobara na području Županije, čija je prvenstvena svrha provedba zaštite kulturnih dobara te njihovo uključivanje u državne i međunarodne programe i planove obnove i održavanja. Na temelju tih istraživanja izraditi će se detaljan program zaštite kulturnih dobara koji osobito uključuje uvjete pripreme i provedbe posebnih istraživanja, te obnovu, prezentaciju, određivanje namjene i osiguravanje financijskih sredstava za njegovu provedbu. Prostornim planom Požeško - slavonske županije planirano je da se veća skrb posveti očuvanju ruralnog graditeljskog nasljeđa, pri čemu tipologiju naselja i arhitektonsko oblikovanje treba usuglašavati sa tradicijom, a nagrđene dijelove naselja treba postupno sanirati. Polazišta obnove i oblikovanja povijesnih naselja treba temeljiti na:

- reafirmaciji i očuvanju izvorne strukture sela, osobito planiranih naselja,
- određivanju uvjeta uređenja i korištenja prostora, oblika i uvjeta građenja,
- zadržavanju starog sustava parcelacije te
- kontroli linearnog širenja sela i izmještanju tranzitnog prometa.

Istaknuto je da osobitu važnost pri budućem oblikovanju naselja i pri reduciranju/proširenju postojećih granica građevinskog područja treba obratiti na činjenicu sprečavanja aktivnosti na uzdužnom povezivanju naselja, posebice uzduž prometnica županijskog karaktera, kako bi im se sačuvala utvrđena kategorija, odnosno optimalna protočnost. Osobito je to slučaj u naseljima uz prometnicu županijske ceste na smjerovima: Ž 4101- Biškupci-Kaptol-Vetovo i Ž 4115 -Kaptol-Alilovci

Nepokretna kulturna dobra podliježu pravima i obvezama Zakona o zaštiti kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03 i 157/03), bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Za sve građevinske zahvate na građevinama iz Popisa kulturnih dobara i u njihovoj neposrednoj blizini u postupku ishoda lokacijske dozvole potrebno je ishoditi posebne uvjete Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Požegi. Na povijesnim građevinama koje su nositelji identiteta, tradicijskim kućama, mogući su radovi konzervacije uz očuvanje izvornog izgleda i oblikovanja, kao i neophodni radovi građevinske sanacije.

Vrijednost i brojnost potencijalnih arheoloških lokaliteta i nalazišta upućuje na potrebu za rekognosciranjem i istraživanjem. U prostornom planiranju potrebno je uklopiti i davati akcent arheološkim lokalitetima te štiti zone oko navedenih lokaliteta. Zaštita arheoloških lokaliteta provodi se u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti:

- sanacijom, konzervacijom i prezentacijom vidljivih ostataka građevina, važnih za povijesni i kulturni identitet prostora, odnosno
- odgovarajućom obradom, dokumentiranjem i pohranom u muzejske ustanove predmeta s lokaliteta, koje se obzirom na njihov karakter ne može prezentirati.

Na preventivno zaštićenim arheološkim lokalitetima se svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene mjere zaštite i odobrenje nadležnog konzervatorskog odjela, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Svi planirani građevinski radovi na navedenom lokalitetu uvjetovani su rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Također, ukoliko bi se na preostalom području, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove te bez odlaganja obavijestiti nadležni konzervatorski odjel, kako bi se sukladno zakonskim odredbama poduzele odgovarajuće mjere osiguranja te zaštite nalazišta i nalaza.

Za zaštitu temeljem posebnog zakona, predlažu se i slijedeće kulturno - povijesne vrijednosti:

- "Pogana Gradina" srednjovjekovno naselje – Doljanovci,
- Prapovjesno nalazište – Doljanovci,
- "Voljevac" srednjovjekovno nalazište – Doljanovci,

- Kapela Imena Isusovog – Češljakovci,
- Inventar Imena Isusovog – Češljakovci,
- "Topinica" prapovjesno nalazište – Golo Brdo,
- Inventar župne crkve sv. Petra i Pavla – Kaptol,
- Prapovjesno naselje – Kaptol,
- Prapovjesno naselje "Gradac" – Kaptol,
- Kapela sv. Katarine - Podgorje

Ove kulturno – povijesne građevine i lokaliteti se, do provođenje procedure zaštite temeljem posebnog zakona, smatraju se zaštićenima Odredbama ovog Plana.

Treba napomenuti da je Odredbama za provođenje ovog Plana određeno da se moguća naknadna izmjena ili dopuna posebnih uvjeta korištenja prostora, a koja se odnosi na nove (registrirane ili preventivno zaštićene) arheološke lokalitete, civilne, sakralne i etnološke građevine ne smatra izmjenom Plana, osim ako to nije predviđeno posebnim propisom. U tom smislu se predložene mjere zaštite odnose i neke nove nalaze (npr. arheološki nalazi vezani na Studiju utjecaja na okoliš brze ceste), kada isti budu uvršteni u službenu dokumentaciju Ministarstva kulture i stručno valorizirani od nadležnog Konzervatorskog odjela.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav

3.5.1.1. Cestovni promet

Na području općine Kaptol cestovni promet i dalje ostaje dominantan način prometovanja.

Kao poboljšanje postojeće trase državne ceste D-49 kao i županijskih cesta planira se dionica brze ceste: Pleternica – Požega – Brestovac s priključnim pravcem državne ceste Požega – Velika koji svojim malim dijelom prelazi preko područja Općine Kaptol van naseljenih područja s uređenim križanjima (Požega-Velika, s priključkom na županijsku cestu u pravcu naselja Češljakovci).

Planirana trasa državne "brze" ceste poboljšat će prometovanje u smjeru sjever-jug, pogotovo će poboljšati veze za Grad Požegu i u nastavku za Slavonski Brod, odnosno Novu Gradišku.

Za prometovanje u smjeru istok-zapad važna je postojeća županijska cesta Ž 4101 (Biškupci (Ž 4100) - Kaptol - Vetovo - Ž4030), dok za prometovanje u pravcu sjever-jug važna je postojeća županijska cesta Ž 4115 (Kaptol (Ž 4101) - Alilovci - D 49). Navedene ceste potrebno je održavati i uređivati u skladu s njenom kategorijom.

Osim njih na području Općine potrebno je urediti cijelu mrežu lokalnih cesta. To se prvenstveno odnosi na moderniziranje svih kolnika. Na taj način biti će osiguran brz i siguran pristup svim površinama na području Općine koji su u funkciji stanovanja ili gospodarstva. Na postojećoj mreži treba prvenstveno osigurati puni standard održavanja, uz korekciju kritičnih elemenata trase koje negativno utječu na sigurnost prometa i propusnu moć prometnica.

Na nekategoriziranoj cestovnoj mreži treba urediti i modernizirati sve postojeće trase cesta koje su u funkciji pristupa izgrađenim zonama naselja. Time će se podići komunalni standard prostora, kao i njegova atraktivnost, što treba potaknuti gospodarske i demografske procese.

Kontinuirano treba uređivati postojeće ulične profile, izgradnjom **pješačkih staza**, uređenjem odvodnog sustava, te hortikulturnim uređenjem zelenih površina. Širina pješačkih staza je višekratnik širine jedne pješačke trake koja iznosi 0,75 m, no minimalna prikladna širina staze trebala bi iznositi 1,50 m. Kod formiranja novih uličnih profila treba voditi računa o osiguranju potrebne širine za smještaj pješačkih i ostalih prometnih površina (npr. biciklističke staze), infrastrukture te visokog i niskog zelenila. **Biciklistički promet** je godinama bio

potiskivan, dijelom zbog povišenja standarda, a dijelom i zbog povećanog automobilskeg prometa, a time i povećane opasnosti za bicikliste. Zbog prikladne konfiguracije terena, ako i zbog ekoloških razloga predlaže se u naseljima gradnja biciklističkih staza minimalne širine 1,00 m (po mogućnosti odvojene od kolnika). Osim u naseljima, biciklističke staze potrebno je uređivati i u turistički atraktivnim područjima, čime se stvaraju preduvjeti za specifičan vid turizma (off-road biciklizam).

Posebnu pozornost treba obratiti na izgradnju površina za **promet u mirovanju** posebno u centralnoj zoni naselja Kaptol, poradi činjenice već postojećih javnih, trgovačkih, uslužnih, skladišnih i drugih sadržaja, a k tome i većeg broja ljudi. Osnovicu za proračun budućih potreba za parkirališna - garažnim površinama predstavljaju slijedeće pretpostavke: stupanj motorizacije 1 : 3,3 (1 putnički automobil na 3,3 stanovnika) i struktura gradnje po namjeni. Ukupne potrebe se kreću od 25 do 40 m² uređenih prometnih površina po jednom osobnom vozilu.

U skladu s razvojem cestovne mreže, treba razvijati **javni autobusni prijevoz**, omogućavajući na taj način kvalitetno povezivanje naselja, i to osiguranjem potrebnog broja linija, uređenjem postojećih, te izgradnjom nedostajućih autobusnih stajališta (ugibališta, nadstrešnica i ostale urbane opreme), a prioritetno uz trase glavnih cestovnih pravaca Kutjevo-Kaptol-Velika i Kaptol-Požega.

U optimalizaciji javnog autobusnog prijevoza treba težiti da se u naseljima postigne viši standard, tj. da pješački razmak od sadržaja do stajališta javnog prometa bude u okvirima udaljenosti od 300 do 600 metara (cca 5 do 10 minuta hoda do stajališta).

Benzinske postaje - U sklopu koridora javnih prometnica predviđa se izgradnja nove benzinske postaje s pratećim sadržajima i to na način da se osigura sigurnost svih sudionika u prometu i uvjeti zaštite okoliša.

Lokacija nove benzinske postaje odrediti će se uz koridore javnih prometnica u skladu s poslovnim interesom potencijalnih investitora, važećim propisima i standardima, kao i posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste. Nova benzinska postaja mora veličinom i smještajem biti prilagođena okolišu, te se njenim smještajem ne smiju pogoršati uvjeti stanovanja u okolnom prostoru ni narušiti vrijedni prirodni prostori.

3.5.1.2. Pošta i telekomunikacije

Na području općine Kaptol poštanski ured 34334 Kaptol koji u poštansku mrežu Općine obuhvaća sva naselja osim Podgorja koji u poštanskom obuhvatu pripada poštanskom uredu 34335 Vetovo.

Hrvatska pošta d.d. Područna uprava Slavonija - Poštansko središte Požega, u skladu sa Planom razvoja HP, na području općine Kaptol prema sadašnjim saznanjima nema namjeru otvarati nove poštanske urede. No, u narednom planskom razdoblju, zbog nedostatnog prostora i lošeg stanja, kao i male površine za smještaj dijelatnika i opreme, planira se uređenje novog poslovnog prostora (nova pošta) s veličinom od cca 100 m² u koju bi se ugradila suvremena oprema. Planirani razvoj mora obuhvatiti uređenje eksterijera radi boljeg i lakšeg pristupa, dakle uređenje pločnika i određenog broja parkirališnih mjesta za potrebe dostave, zaposlenih u PU i korisnika.

Planirani razvoj poštanske mreže i prometa djelatnosti u sljedećem planskom razdoblju će se svesti u prvom redu na tehničko - tehnološki napredak, tj. pružanje brzih i kvalitetnijih usluga te širi spektar raznovrsnijih usluga.

Obzirom da je kompletna telekomunikacijska mreža nova i uglavnom dovršena za duže vremensko razdoblje, razvojni ciljevi, vezani za izgradnju ili rekonstrukciju postojeće TK mreže, objekata i uređaja na području općine Kaptol, su usmjereni na daljnju modernizaciju postojeće TK opreme i uređaja, odnosno praćenje rasta standarda telekomunikacijskih tehnologija i usluga. Izuzetno, planom su obuhvaćene i potrebne rekonstrukcije TK mreže na mjestima križanja TK vodova s drugom infrastrukturom (cestovnom, komunalnom i dr.) prilikom njihove izgradnje ili rekonstrukcije (npr. križanje TK vodova s budućim odvojkom brze ceste do naselja Kaptol). Istovremeno, razvoj mjesne mreže obuhvaća i izgradnju cjelokupne mjesne mreže (naselje Ramanovci) sustavom distribucijske telekomunikacijske kanalizacije (DTK), tj.

Sustavom minikanalizacije, odnosno s TK vodovima položenim izravno u rov. U prijelaznom razdoblju mreža izgrađena zračnim vodovima i mrežnim kabelima može se koristiti do većih rekonstrukcija.

U nepokretnoj mreži plan razvoja obuhvaća i druge mreže kao npr. CROPAK, CROLINE, kabela TV i dr.

U pokretnoj mreži plan razvoja obuhvaća širenja mreže mobilne telefonije i izgradnje novih baznih postaja (T-Mobile, VIPnet), i to radi što bolje pokrivenosti područja općine Kaptol i šire, kao i uvođenja novih mreža i sustava pokretnih komunikacija u budućnosti (UMTS i sustavi sljedećih generacija), a sve u skladu s Pravilnikom o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži (NN 58/95) kojim je predviđeno da mreža mobilne telefonije mora pokrivati sva županijska središta, gradove i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometnice, te važnije plovne putove na unutrašnjim vodama i teritorijalnom moru RH. Izgradnja baznih stanica mobilne telefonije vršiti će se u skladu s odredbama Zakona o gradnji (NN 175/03), Zakona o zaštiti od ionizirajućeg zračenja (NN 27/99) kao i ostalim propisanim uvjetima građenja za takve vrste građevina.

Predviđa se prostorna distribucija antenskih stupova pokretnih telekomunikacija s gustoćom jedan antenski stup po naselju. U skladu s navedenim planovima, uz trenutno planirane lokacije osnovnih postaja, na području obuhvata PPUO Kaptol dozvoljena je u budućnosti izgradnja i postavljanje dodatnih osnovnih postaja, ali u tom slučaju ostale ne mogu imati samostojeći antenski stup, što znači da pri izgradnji novih baznih stanica vlasnici pojedinih mreža moraju uskladiti izgradnju radi zajedničkog korištenja baznih stanica zbog racionalnog korištenja prostora smještanjem antena na postojeće antenske stupove i na krovne prihvate na postojećim (kao prijedlog moguće je navesti da se u buduću smještaj baznih stanica planira na već izgrađenom stupu Županijskog radijskog odašiljača).

Bazne postaje se ne mogu graditi:

- na školama i dječjim vrtićima
- na građevinama i područjima koja su zaštićena na temelju propisa o zaštiti kulturnih dobara
- sa samostojećim antenskim stupom na udaljenosti manjoj od 100 m od sakralne građevine.

3.5.1.3. Radio i TV sustav veza

Zbog ranije izgrađenih objekata HRT-a "Psunj" i "Kapavac" koji su izvan granica Općine, a pokrivaju cijeli prostor općine Kaptol u sljedećem planskom razdoblju se ne planiraju graditi novi objekti. Također izgrađeni radijski odašiljač Županijskog radija (na lokaciji Bešinci-Doljanovci) ne planira neke nove aktivnosti u svom razvoju.

3.5.2. Energetski sustav

3.5.2.1. Plinoopskrba

Plinoopskrba područja općine Kaptol planirana je izgradnjom lokalnog plinovodnog sustava, koji bi sadržavao:

- Redukcijsku stanicu (RS)
- Međumjesni (visokotlačni) plinovod
- Lokalni plinovodi, čija izgradnja je započela u skladu sa "Studijom", a obuhvaćaju:
 - međumjesne (srednjetlačne) plinovode,
 - mjesne (srednjetlačne) plinovode.

Glavne opskrbe točke će biti mjerno redukcijska stanica (MRS) Požega i redukcijska stanica (RS)-Češljakovci. Od ove MRS izgrađen je srednjetlačni lokalni plinovodni sustav s tlakom prirodnog plina 0,1-0,3 MPa (1,0-3,0 bara) pretlaka. Do druge glavne napojne točke, a to je buduća RS-Češljakovci, planira se izgraditi međumjesni plinovod od MRS-Požega u koridoru odvojka buduće brze ceste za Veliku.

Drugi pravac opskrbe plinom biti će vezan za razvoj plinifikacije međumjesnog plinovoda iz pravca istoka od strane općine Kutjevo odnosno naselja Vetovo. Plinifikacija u prvoj fazi bi

obuhvatila plinifikaciju naselja Podgorje, a zatim bi se preko naselja Bešinci i Doljanovci te Komarovci izvršila I plinifikacija općinskog središta Kaptol. Tek kod izgradnje naprijed navedenog plinovoda Požega-Češljakovci možemo reći da će se izvršiti plinifikacija preostalih naselja u općini. Tada će tlak plina u ovom međumjesnom plinovodu će biti max. 1,2 MPa (12 bara). Mjesne plinovodne mreže će se graditi unutar građevinskih područja u zelenom pojasu ulica u pravilu s obje strane ulice gdje god je to potrebno zbog širine uličnog profila i postojanje potrošača. Plinovode izvan građevinskih područja radi povezivanja mjesnih plinovodnih sustava graditi uz prometnice.

Zbog visine tlaka plina svaki korisnik mora imati kućnu redukcijsku stanicu za snižavanje tlaka (i mjerenje potrošnje) na upotrebnu vrijednost. Kućne redukcijske stanice graditi na vanjsku fasadu zgrada ili na unutrašnju stranu regulacijske linije tako da predstavlja sastavni dio prednje ograde građevinske parcele.

Planirane trase ovih plinovoda su orijentacijske. Točan položaj plinovoda i RS-Velika/Češljakovci te plinovoda iz pravca istoka biti će definirani projektnom dokumentacijom.

Trase i lokacije planiranih plinoopskrbnih građevina označene su na kartografskom prikazu br. 2C. Energetski sustavi, Plinoopskrba, u mjerilu 1:25000.

3.5.2.2. Elektroenergetika

Planirana elektroenergetska mreža obuhvaćati će građevine prijenosa i distribucije električne energije, dok proizvodnja nije predviđena Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Prijenos električne energije

Razvoj prijenosne mreže obuhvaća dogradnju sustava na 400 kV naponskoj razini, paralelno s postojećim DV u smjeru istok-zapad, izgradnjom dvosistemskog dalekovoda DV 2x400 kV Tumbri-Ernestinovo (dionica Međurić-Krndija), koji samo prolazi preko područja općine Kaptol.

Svi zračni dalekovodi moraju imati svoj zaštićeni koridor koji ovisi o naponskoj razini iz čega proizlazi i širina koridora i to za nadzemne elektroenergetske vodove, tako da, ovisno o lokalnim uvjetima za DV 400 kV osigurava se širina - najmanje 30 m.

Konačna širina zaštitnih koridora određuje se prema propisanim sigurnosnim udaljenostima. Koridori kroz šumska područja formiraju se prema najvećoj visini drveća, tako da u slučaju pada drveta drvo ne dosegne vodič.

Za suglasnost oko korištenja prostora u i oko koridora dalekovoda naponske razine 400 kV nadležna je Direkcija za prijenos HEP-a (PrP Osijek odnosno PrP Zagreb). Posebno treba obratiti pozornost kod područja korištenja na mjestima prijelaza zračnih dalekovoda preko naselja ili dijelova naselja, preko infrastrukturnih objekata (cesta, drugih zračnih vodova i sl.) i prijelaza poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Distribucija električne energije

Distribucijska mreža područja općine Kaptol sadrži građevine na 10(20) kV i 0,4 kV naponskoj razini, i to: trafostanice 10(20)/0,4 kV, nadzemne i podzemne kabelske dalekovode te javnu rasvjetu

Planom razvoja distribucijske mreže na području Općine obuhvaća se dogradnja na svim distribucijskim naponskim razinama.

Planirane elektroenergetske građevine na 10(20) kV naponskoj razini su:

- nova TS 10(20)/0,4 kV u Požeškoj ulici
- KTS 10(20)/ 0,4 kV Kaptol 2 u jugozapadnom dijelu naselja Kaptol
- rekonstrukcija odcjepa 10(20) kV za Nove Bešince
- BSTS 10(20)/0,4 Jezero i spojni DV 10(20) kV na ZDV na Golo Brdo – Kaptol
- KTS 10(20)/0,4 kV Komarovci
- KDV iz KTS Kaptol 3 do TS 10(20)/0,4 kV Komarovci
- rekonstrukcija ZDV 10 (20) kV Komarovci – Podgorje, osobito ispravak dionice Doljanovci – Bešinci – Podgorje

- kabliranje sadašnje ZDV 10(20) kV kroz Podgorje
- STS 10(20)/0,4 za Veleučilište i pripadni dalekovod
- TS 10(20)/0,4 kV Ramanovci kod škole i odcjep 10(20) kV prema VP Jakšić
- KDV 10(20) kV za kolektor Alilovci
- TS 10(20)/0,4 kV kod odašiljača Županijskog radija (ako se ukaže potreba)
- TS 10(20)/0,4 kV sjeverno od Češljakovca i spojni vod 10(20) kV na dalekovod Velika-Češljakovci (ako se ukaže potreba)
- izgradnja novih trafostanica 10(20)/0,4 kV i za njih potrebnih dalekovoda 10(20) kV u skladu s potrebama razvoja procesa urbanizacije i razvoja gospodarstva, a koje se za sada ne mogu predvidjeti.

Trase i lokacije planiranih elektroenergetskih građevina označene su na kartografskom prikazu br. 2D. Energetski sustavi, Elektroenergetika, u mjerilu 1:25000.

PPUO Kaptol se predviđa da se postojeći nadzemni DV 10(20) kV, koji se nalaze unutar građevinskog područja i u kontaktnim zonama s građevinskim područje, sukcesivno zamjenjuju podzemnim 20 kV dalekovodima smještenim u koridore prometnica. Izgradnjom podzemnih dalekovoda u infrastrukturnim koridorima omogućava se racionalnije i efikasnije korištenje građevinskog zemljišta, što je prioritetna smjernica Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, te Odredbi za provođenje u PPP-SŽ. Osim toga, time će se dobiti na sigurnosti i kvaliteti opskrbe električnom energijom i smanjiti troškovi održavanja.

Pri utvrđivanju nove trase kablenskog dalekovoda u građevinskom području, potrebnom ju je obvezno uskladiti s urbanom matricom naselja na način da se u najmanjoj mjeri ograničava korištenje zemljišta i gradnju u naselju.

Niskonaponska 0,4 kV mreža planira se unutar građevinskih područja naselja. Unutar građevinskog područja naselja Kaptol niskonaponsku 0,4 kV mrežu (gdje je to moguće) graditi podzemnim kablenskim vodovima položenim u zeleni pojas ulica. Za ostala naselja Općine na isti način graditi kablensku mrežu samo za glavni prometni pravac s dozvoljenim brzinama prometa većim od 50 km/h, dok se u ostalim ulicama može se graditi SKS na betonskim stupovima ili po krovovima s krovnim stalcima. Do izgradnje planirane kablenske mreže može se koristiti postojeća zračna mreža uz manje rekonstrukcije i priključenje ponekog novog potrošača

Na područjima naselja, u kojima će se graditi podzemna niskonaponska mreža, javna rasvjeta se gradi podzemnim kablenskim vodovima i cijevnim stupovima postavljenim u uličnim koridorima, u zelenom pojasu ulica uz prometnice na propisanoj udaljenosti od iste. Na ostalim područjima, u slučaju da se niskonaponska mreža gradi sa SKS na betonskim stupovima na dovoljnoj sigurnoj udaljenosti od kolnika (utvrđenoj posebnim propisom), rasvjetna tijela se mogu postaviti na iste stupove.

Planirane trafostanice graditi će se u pravilu kao tipske kablenske (KTS) 10(20)/0,4 kV, ali se u ruralnim naseljima dozvoljava izgradnja i drugih ako dugoročno zadovoljavaju u elektroopskrbi.

Sve trafostanice moraju imati kolni pristup s javne površine i ne mogu se graditi u uličnom profilu.

3.5.2.3. Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije

Energetske transformacije i proizvodnja korisnih oblika energije na bazi konvencionalnih tehnologija nužno su vezane na manje ili veće negativne utjecaje na okoliš i ekosustav. Radi smanjenja ovih utjecaja Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske planirano je razmatrati mogućnosti korištenja obnovljivih alternativnih izvora energije:

Korištenje biomase: Na području općine Kaptol postoje značajne količine biljnih otpadaka i ostale biomase, te postoje mogućnosti za njihovo korištenje u proizvodnji energije. U budućnosti se stoga može očekivati značajnije korištenje biomase u poljoprivredi.

Energija sunca: Gospodarski potencijal za iskorištenje energije sunca u kontinentalnim klimatskim uvjetima odnosi se isključivo na niskotemperaturno korištenje sunčeve energije za pripremu tople vode u sektorima kućanstava, usluga i poljoprivrede.

Korištenje vjetra: Mogućnost korištenja snage vjetra kao energenta nije u potpunosti istražena, no postoji mogućnost korištenja vjetra na malim gospodarstvima odnosno kućanstvima.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

3.5.3.1. Vodoopskrbni sustav

Polazni je stav i cilj razvojnog programa vodoopskrbe Republike Hrvatske je da svaki stanovnik u doglednoj budućnosti treba biti opskrbljen dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode na temeljima održivog gospodarenja vodama i upravljanja sustavom vodoopskrbe. Rješenje vodoopskrbe Požeško -slavonske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe gospodarskog i demografskog razvitka.

Usporedno s rješavanjem problema vodoopskrbe Županije potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Vodoopskrba većih naselja pri tome ne smije ovisiti o jednom izvorištu ili jednom sustavu dobave zbog uvijek mogućih neočekivanih vodoopskrbnih zahtijeva, neočekivanih hidroloških uvjeta ili izvanrednih situacija.

Javni vodoopskrbni sustav Požeštine dugoročno gledano suočava se s dva problema:

- nedovoljno raspoloživom količinom vode potrebnom za zadovoljavanje rastućih potreba širenjem sustava i porastom broja stanovnika,
- nepostojanjem odgovarajuće javne vodoopskrbne mreže koja bi povezivala čitavo područje i osigurala opskrbu vodom svih naselja.

Daljnji razvoj javne vodoopskrbe Požeštine obuhvaća daljnju izgradnju transportnih cjevovoda, vodosprema, precrpnih stanica, regulacijskih čvorova i slično.

Vodoopskrbni sustav općine Kaptol je dio navedenog javnog vodoopskrbnog sustava Požeštine i Općina na taj način ima riješenu vodoopskrbu za 65% stanovništva. Uz regionalni vodoopskrbni sustav postoje mali sustavi s kaptažama izvorišta izdašnosti od 0,5 do 5,0 l/s, (samostalni lokalni vodoopskrbni sustavi) koji su dugoročno planirani kao dio regionalnog sustava (Podgorje, Doljanovci). Osnovni problem većine od ovih zahvata je pojednostavljena izgradnja zahvatnih građevina i zamucenje kod obilnijih padalina. Nužna je ugradnja opreme za mjerenje zahvaćenih količina vode, te opreme za dezinfekciju (naročito na dijelovima mreže gdje je vrlo mala potrošnja vode, zbog čega se voda dugo zadržava u cijevima i time gubi na kvaliteti i ispravnosti). Dakle, vlastiti vododopskrbni sustav imaju naselja Podgorje, Doljanovci i Bešinci, dok preostala dva naselja (Alilovci i Ramanovci) vodom se opskrbljuju iz vlastitih bunara.

3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda

Na području općine Kaptol javni sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda nije izveden te se pitanje odvodnje otpadnih i sanitarnih voda rješava individualno. Sanitarne vode iz domaćinstava se upuštaju u septičke (sabrne) jame nepropusnog tipa, no problem nastaje kada se iz tih jama sadržaj bez pročišćavanja upušta u obližnje kanale, grabe ili vodotoke. Problem onečišćenja okoliša je još veći u naseljima s riješenom vodoopskrbom (65% stanovništva) jer je u tim naseljima i veća količina otpadnih voda. Stoga, obzirom na bogatstvo hidrološke mreže i ljepotu okoliša u općini Kaptol nužno je što hitnije izgraditi javni sustava za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda iz naselja, kao i uređaja za pročišćavanje prikupljenih otpadnih voda.

Tijekom 2004. godine započelo se s izgradnjom sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u samo dva naselja, i to u Kaptolu i Komarovcima. Za ostala naselja, obzirom na teren i položaj, odvodnja otpadnih voda za veća naselja ili grupe naselja predviđena je u više faza, na način da se izgrađuju zasebni sustavi, koji će se sastojati od kanalizacijske mreže i

manjih uređaja, s određenim stupnjem mehaničkog i biološkog pročišćavanja. Kao što je i prikazano u kartografskom prikazu br. 2E. Vodnogospodarski sustavi, u mjerilu 1:25000., zajednički sustav s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda imala bi naselja:

- Kaptol i Komarovci (koji su započeli gradnju),
- Bešinci i Doljanovci te
- Češljakovci i Golo Brdo,

a zasebne zasebne odvojene sustave s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda naselja: Podgorje, Alilovci, Ramanovci i Novi Bešinci.

Do izgradnje javnog sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda problem odvodnje će se rješavati individualno višekomornih septičkih jama ili nekim drugim načinom pročišćavanja na samoj parceli, te prikupljanjem u vodonepropusne sabirne jame s pražnjenjem tih jama vozilom i odvoženjem do najbližeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Naselja koja se nalaze na vodonosnom području mogu riješiti problem odvodnje i na drugi način koji bi nadležna ustanova s javnim ovlastima iz oblasti zaštite vode propisala i uvjetovala.

Sustavi za odvodnju otpadnih voda u naseljima s planiranom izgradnjom tih sustava su razdjelnog tipa ili kombiniranog tipa. U prvom slučaju prikuplja se isključivo sanitarna otpadna voda bez oborinskih voda, a u drugom slučaju prikuplja se i dio oborinskih voda s dijelovima naselja koja se planiraju arhitektonski i urbanistički detaljno urediti. Obzirom na karakter naselja Kaptol kao općinskog i razvojnog centra sustav odvodnje naselja Kaptol treba biti u većem dijelu mješovitog tipa. Oborinske vode se mogu upuštati u Kaptolku iz kanala oborinske odvodnje samo preko taložnica.

3.5.3.3. Uređenje vodotoka i voda

Općina Kaptol pripada vodnom području sliva Save (VGI Orljava –Londža, 89%) i vodnom području sliva Drave (VGI Karašica – Vučica, 11%).

Na području Općine vodotoci su bujičnog karaktera. Formiraju se na strmim obroncima planina, koji prelaze u središnji plato blago nagnut prema samoj dolini, a pri pojavi maksimalnih kiša, zbog nestabilnih korita i nepredviđenih nanosa koji stvaraju nepovoljne proticajne profile, dolazi do čestog izlivanja vode te ugrožavanja zaobalja.

Unatoč mjestimično izgrađenih objekata za zaštitu od poplava, česte poplave u slivu i dalje uzrokuju značajne štete (u razdoblju od 1926. do 2000. godine zabilježeno je petnaestak velikih poplava u slivu), a planirani i dijelom izvedeni radovi svodili su se na regulacijske radove i izgradnju nasipa na najugroženijim i najosjetljivijim dijelovima toka glavnih vodotoka.

Opća značajka izvedenih zahvata jest parcijalnost zahvata koja zbog različitog pristupa i kriterija nisu mogla dati danas zadovoljavajuću sigurnost branjenih područja. Isticana pretpostavka da će se povećana sigurnost postići u budućnosti izgradnjom objekata za redukciju velikih voda u slivu, nije se do danas ostvarila.

Za područje sliva Save (VGI Orljava-Londža) aktualno rješenje zaštite od poplava sadržano je u prihvaćenoj Vodnogospodarskoj osnovi sliva rijeke Orljave iz 1990. godine, a planira se izvesti kombinacijom sistema klasičnog načina rješavanja regulacijskim zahvatima, izgradnjom lateralnih kanala, uređenjem korita vodotoka, izgradnjom nasipa te redukcijom voda u brdskom dijelu sliva. Stoga se, navedenom vodnogospodarskom osnovom, kao i PPP-SŽ, predviđa izgradnja spojno-lateralnog kanala iz susjedne zapadne općine Velika i to od vodotoka Stražemanka-Veličanka-Kaptolka sjeverno od naselja Trenkovo. Svrha mu je prevođenje voda potoka Stražemanka, Radovanka, Veličanka i Kiseljevca u sliv potoka Kaptolka kako bi se spriječilo plavljenje velikim vodama iz ovih korita naselja južno od općinskog središta Velike i to Trenkova, Mihaljevaca i Požege. Obzirom da će time doći do pogoršanja stanja u potoku Kaptolka, nužna je prethodna izgradnja retencijske brane "Kaptolka" koja se nalazi u blizini naselja Eminovci.

Istom Osnovom u nizinskom dijelu Općine predviđena je izgradnja i niza manjih višenamjenskih mikroakumulacija koje će, osim izvjesne uloge u smanjenju opterećenja velikim vodama nizvodnih tokova, odnosno funkcije zaštite od štetnog djelovanja voda, sudjelovati u stvaranju rezerve vode za slučaj pojave kritičnog razdoblja malih voda. Osim izgrađene mikroakumulacije Bistra na vodotoku Kaptolka, koja je prema studiji Osnove navodnjavanja na

području Požeško-slavonske županije namjenjena osim obrani od poplave i za navodnjavanje, posebno voćnjaka i vinograda, na slivu rijeke Orljave planirane su još tri višenamjenske mikroakumulacije, i to:

Tablica 9.

Karakteristike planiranih akumulacija na slivu rijeke Orljave					
Vrsta objekta	Naziv objekta	Vodotok	Recipijent	Namjena	Volumen 10 ³ m ³
mikroakumulacija	Slatka voda	Slatka voda	Pritoka Vetovke	navodnjavanje	409.7
mikroakumulacija	Vince	Vinice potok	Negose potok	navodnjavanje	80.7
mikroakumulacija	Vrbica	Vrbica potok	Vetovka	navodnjavanje	107.6

Izvor podataka: Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata

I na prostoru Općine koje pripada vodnom području sliva Drave (VGI Karašica – Vučica) planirana je izgradnja dviju akumulacija:

Tablica 10.

Karakteristike planiranih akumulacija na slivu vodotoka Vučice					
Vrsta objekta	Naziv objekta	Vodotok	Namjena	Volumen 10 ³ m ³	Slivna površina km ²
akumulacija	Zlostop	Kaptolački jarak	zaštita od štetnog djelovanja voda, navodnjavanje, uzgoj ribe, ribolov	400	2,6
akumulacija	Orahovica	Cipalovac Smrdljivi potok Žervanjski potok	zaštita od štetnog djelovanja voda, navodnjavanje, uzgoj ribe, ribolov	400	3,2

Izvor podataka: Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Drave i Dunava Osijek, Vodnogospodarska ispostava za slivno područje Karašica – Vučica

Osnovna namjena akumulacija bila bi transformacija velikog vodnog vala, odnosno povećanje stupnja sigurnosti obrane od poplava nizinskog dijela područja grada Orahovice u slivu vodotoka Vučice. Akumulacijski prostor osigurava nizvodno područje od poplavnih brdskih voda. Pored osnovne namjene (zaštita od štetnog djelovanja voda) akumulacije će imati i druge sporedne namjene kao što su navodnjavanje poljoprivrednih površina nizvodno od akumulacija, druge tehnološke potrebe, korištenje akumulacijskog prostora za uzgoj ribe, sport i rekreaciju, sportski ribolov i dr.

Radovi koji su izvršeni kroz dugi niz godina doprinjeli su da se smanji opasnost od poplave lokalno, ali još uvijek nisu dovoljni da se postigne odgovarajuća sigurnost, koja bi štete smanjila na najmanju moguću mjeru. Pozitivni efekti, koji su proizašli kao rezultat regulacijskih radova, izgradnje objekata u koritu, te nasipa, više su bili aktivnost usmjerena na rješavanje gorućih problema (ugroženost naselja Velika, Požega, Pleternica...), nego jedna smišljena kompleksna aktivnost, prema usvojenom dobro razrađenom planu.

Poželjno bi bilo gradove i industrijske zone osigurati na 100 godišnju veliku vodu, ostala mjesta na 50 godišnju veliku vodu, dok poljoprivredne površine na 25 godišnju veliku vodu.

3.5.3.4. Melioracijska odvodnja i navodnjavanje

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljoprivredne proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološke karakteristike, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Za korištenje poljoprivrednih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova.

U cilju poboljšanja poljoprivredne proizvodnje izgradnjom obrambenog sistema u vidu regulacijskih zahvata, izgradnje nasipa, izvedbe lateralnih i sabirnih kanala stvaraju se zatvorene površine (tzv. kazete), u koje voda ima pristup samo preko padalina ili iz podzemlja te u slučaju navodnjavanja. Unutar kasete predviđena je mreža kanala detaljne odvodnje te drenaža za odvođenje suvišnih podzemnih voda.

Južni dio općine Kaptol, odnosno područje južno od Ž 4101 (Biškupci (Ž 4100) - Kaptol - Vetovo - Ž4030) se nalazi unutar melioracijskog područja sliva rijeke Orljave čija se gornja topografska granica kreće oko 200 m.n.m.

Ovo područje je identificirano kao područje na kojem su izgrađeni ili postoji potreba za izgradnjom sustava melioracijske odvodnje radi unapređenja poljoprivredne proizvodnje. Postojeći sustav (izgrađeni) ne funkcionira zbog neodržavanja pa je u idućem razdoblju planirana sanacija postojećeg sustava, a nakon uspostave funkcionalnog stanja postojećeg sustava u cijelom slivu Orljave pristupilo bi se aktivnostima na izgradnji svih potrebnih dijelova sustava odnosno novih objekata.

Program daljnjeg razvitka melioracijskih sustava treba donijeti na temelju analize svih činitelja koji utječu na funkcioniranje sustava odnosno usklađen s programom razvoja sustava zaštite od štetnog djelovanja voda, korištenja voda i zaštite voda na cijelom slivnom području Orljava-Londža.

Izgradnjom planiranih akumulacija (mikroakumulacija) ostvarili bi se osnovni preduvjeti korištenja vode za navodnjavanje. Ukupne poljoprivredne površine s područja Općine nizvodno od ovih akumulacija su potencijalne površine za melioracijsko navodnjavanje.

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Postojeće stanje

Komunalni otpad s područja općine Kaptol odlaže se na privremeno odlagalište komunalnog otpada "Vinogradine" (izvan područja općine Kaptol). Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada obavlja koncesionar, tvrtka "Tekija" d.o.o. iz Požege, i to za sada iz naselja Kaptol, Komarovci, Češljakovci, Golo Brdo i Ramanovci. Nije organizirano selektivno prikupljanje komunalnog otpada. Odvoz se vrši jednom tjedno, a godišnja količina odvezenog komunalnog otpada iznosi cca 187,75 t.

Planirani sustav zbrinjavanja otpada

Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom može se definirati kao skup mjera koje se sastoje od nastajanja otpada, skupljanja i različitih načina obrade, a sve u skladu sa zaštitom okoliša, ekonomskom optimalizacijom i društvenom prihvatljivosti te sve obuhvaćeno praktičnim sustavom koji je prihvatljiv nekoj regiji (gradu).

Sustav obuhvaća uporabu širokog niza različitih metoda obrade i odlaganja otpada, kao npr. smanjenje nastajanja otpada, ponovnu uporabu i reciklažu, odlagališta, kompostiranje, spaljivanje kao i alternativne metode.

Kao prvi korak u rješavanju problema zbrinjavanja otpada na području Požeško-slavonske županije, Prostornim planom županije predložen je koncept zajedničkog zbrinjavanja otpada za sve gradove i općine uz suvremene oblike obrade otpada, koji bi se mogao riješiti etapno kroz dvije faze:

- I. **faza** - podrazumijeva aktivnosti oko djelovanja i utjecanja na poboljšanje sadašnjeg stanja kroz oblik organiziranog prikupljanja i zbrinjavanja otpada na jednoj deponiji - klasičnim načinom, a najpovoljnija lokacija deponije za takvu organizaciju je odlagalište kod Alilovaca za požeški kraj,
- II. **faza** - obuhvaća problematiku pronalaženja rješenja i jasnog definiranja vezanog za trajno zbrinjavanje otpada u Županiji. Potrebno je napraviti studijski pristup vezan za mogućnost ekonomskog iskorištavanja otpada uz utvrđivanje opravdanosti i isplativosti takvih rješenja. Takva rješenja bi otvorila mogućnosti oko raznovrsnih rješavanja prerade otpada s mogućnošću energetske iskorištavanja. Unutar ove faze trebalo bi pokrenuti i aktivnosti oko stvaranja jedinstvenog projekta mogućeg zajedničkog centralnog načina spaljivanja i energetske iskorištavanja sirovina otpad (kao alternativno rješenje za pet županija Slavonije).

Porastom količine komunalnog otpada po stanovniku i troškovima njegovog odlaganja na zakonom propisani način evidentna je potreba postupnog uvođenja odvojenog skupljanja i

iskorištavanja korisnih sastojaka iz otpada, čime se količina koja se mora odložiti na sanitarna odlagališta može bitno smanjiti. Sustav odvojenog skupljanja ujedno smanjuje troškove odlaganja, troškove proširenja i održavanja odlagališta, te može donositi prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš, što ni u kom slučaju nije od manjeg značenja.

Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, odlagalo bi se svega 40 -50 % od ukupne količine komunalnog otpada. Potrebno je organizirati suvremenu službu prikupljanja komunalnog otpada koja će organizirati odvojeno prikupljanje komunalnog otpada po vrsti (bijelo i obojeno staklo, papir, istrošene baterije, organski otpad, PET i limena ambalaža i sl.), a po mogućnosti u većim naseljima urediti i tzv. "reciklažna dvorišta" na kojima bi građani mogli odlagati ostale vrste komunalnog otpada (krupni otpad, metalni otpad, otpadna ulja, kiseline i sl.). Takvim pristupom znatno se smanjuje količina otpada koju je potrebno odlagati na komunalnoj deponiji, jer se veći dio korisnog otpada može koristiti kao sekundarna sirovina (željezo, papir i sl.).

Kako bi se gospodarenje otpadom na području općine Kaptol prilagodio obvezama iz PPP-SŽ, u sklopu planirane 1. faze pokrenute su aktivnosti na ustroju općinskog komunalnog poduzeća koje bi obavljalo poslove vezane za komunalne djelatnosti. Prva zadaća ovog poduzeća je uključivanje i preostalih naselja: Alilovce, Bešince, Doljanovce, Nove Bešince i Podgorje, u organizirano prikupljanje i odvoz komunalnog otpada.

Prikupljeni otpad će se odlagati na regionalno odlagalište kod naselja Alilovci koje je u funkciji, tako da ovim planom nije predviđeno formiranje odlagališta privremenog karaktera kao alternativa za Alilovce kako je prikazano u PPP-SŽ.

Unutar granica građevinskog područja novoplanirane gospodarske zone, istočno od naselja Novi Bešinci, formirati reciklažno dvorište veličine cca najmanje 500 m² za odvojeno prikupljanje korisnih materijala iz otpada. Za sva naselja po mogućnosti osigurati tzv. zelene otoke na kojima bi se osiguralo odvojeno skupljanje korisnog otpada.

Postojeća neuređena odlagališta nužno je hitno sanirati. Postupci sanacije će se odrediti projektom sanacije. Nužno je spriječiti daljnje negativne utjecaje odloženog otpada na okoliš, a konačni cilj sanacije je učiniti prostor potpuno neopasnim po zrak, tlo i vode (kako površinske tako i podzemne).

Do uspostave županijskog sustava zbrinjavanja inertnog neopasnog otpada planirano je inertni otpad s područja Općine odlagati na postojeća neuređena odlagališta do trenutka njihove sanacije.

Jalovinu nastalu tijekom eksploatacije mineralnih sirovina odlagati na za to planom definiranim površinama predviđenih izrađenim studijama o eksploataciji mineralnih sirovina i postojećim jalovištima.

Gospodarenje otpadom na području općine Kaptol, a unutar granice Parka prirode "Papuk" mora biti u skladu s PPPPO Parka prirode "Papuk".

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša podrazumijeva cjelovito očuvanje kakvoće okoliša i prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja. Zaštita okoliša postiže se praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, te poticanjem upotrebe postupaka najpovoljnijih za okoliš. Potrebno je uspostaviti uravnotežen odnos zaštite okoliša i gospodarskog razvoja i provoditi sanaciju ugroženih dijelova okoliša.

Na području Požeško-slavonske županije, u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (NN 82/94 i 128/99), Prostornim planom predviđene mjere zaštite okoliša su :

- trajno očuvanje izvornosti i biološke raznolikosti prirodnih zajednica
- očuvanje ekološke stabilnosti
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode
- racionalno korištenje prirode i njenih dobara

- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza
- unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

Prostorno planiranje je jedan od značajnijih instrumenata zaštite okoliša, te stoga pravilno planiranje i usmjeravanje ukupnih aktivnosti na određenom prostoru bitno sprječava narušavanje kvalitete okoliša, odnosno pospješuje njegovo unapređenje. Posebno se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgrađivanja i neracionalnog građenja, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i građenje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog.

Prostorni plan utvrđuje ciljeve i interese koje je potrebno ostvariti, vodeći računa da korištenje prostora osigura sanaciju, zaštitu i unapređenje stanja okoliša. U procesu planiranja u svezi sa svim budućim aktivnostima, utvrđuju se mjere zaštite okoliša od utjecaja do sada korištenih objekata, te mjere za zaštitu tla, voda, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, krajobraza, kulturnih i prostornih vrijednosti od svih vidova već prisutnog i eventualnog budućeg onečišćenja.

Ciljevi zaštite okoliša postižu se: predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprečavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprečavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavještavanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša (članak 3. Zakona o zaštiti okoliša, NN 82/94 i 128/99).

3.7.1. Vode

Razvitak naselja, industrije i uopće urbanizacija postavlja nove zahtjeve oko gospodarenja vodom jer zagađenost voda sve više postaje limitirajući faktor daljeg razvoja. Cilj zaštite voda je očuvanje voda koje su još čiste, te postupno poboljšanje kvalitete voda u zakonom propisanim okvirima.

Problem zaštite voda predstavlja nekvalitetno i nedovoljno organizirano građenje sustava odvodnje, a posebno nedostatak uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a problem je to veći jer se uvođenjem vodovoda bitno povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Prostornim planom Županije za manja naselja predlaže se izvedba razdjelnog sustava odvodnje s odgovarajućim uređajem za pročišćavanje. Sustav nepropusnih septičkih jama može se zadržati samo za izdvojena mala naselja i to ukoliko to geološki i hidrološki uvjeti dozvoljavaju. Gospodarski pogoni koji nisu obuhvaćeni sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave sa predtretmanom otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju.

Osnovne smjernice za zaštitu voda su sljedeće:

- sačuvati vode koje su još čiste
- dosljedno provoditi propisane mjere zaštite izvorišta za javnu vodoopskrbu
- za utvrđene vodonosnike, perspektivne za korištenje vode, riješiti zaštitu ležišta vode izgradnjom sustava za odvodnju, zabranom odlaganja otpada i sprečavanjem prekomjerne upotrebe zaštitnih sredstava u poljoprivredi
- započeto planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja ubrzano nastaviti
- na području vodonosnika riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda stanovništva, industrije unutar građevinskog područja, te osobito farmi van građevinskih područja
- spriječiti nastajanje zagađenja na malim vodotocima gdje uslijed moguće koncentracije zagađenja i ograničenog kapaciteta prijemnika, potrebne mjere zaštite prelaze tehničke ili ekonomske mogućnosti

- kvalitetu površinskih i podzemnih voda stalno kontrolirati kao i kvalitetu efluenta kojima se u vode unose zagađenja
- ukloniti sva divlja odlagališta otpada, te spriječiti nastajanje novih
- dosljedno provoditi propisane mjere zaštite voda na eksploatacijskim poljima mineralnih sirovina
- otpadne vode prije upuštanja u recipijente pročišćavati na uređajima za pročišćavanje otpadnih voda
- načiniti katastar značajnijih zagađivača vodotoka.

3.7.2. Zrak

Kakvoća zraka na području danas nije značajnije ugrožena, no problematika zaštite zraka od zagađenja s vremenom će biti sve izraženija. Uzrok treba tražiti prvenstveno u sve intenzivnijem kolnom prometu, ali i gospodarskim pogonima. Iako situacija u pogledu onečišćenja zraka nije alarmantna, ipak ukazuje na potrebu pravodobnih aktivnosti kako bi se u budućnosti spriječile konfliktne situacije.

Prioritetne mjere za sprječavanje onečišćenja zraka, na području općine Kaptol, u sljedećem razdoblju su:

- izrada katastra svih onečišćivača zraka na području Općine
- uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka koja obuhvaća sva naselja i gospodarske zone radi utvrđivanja izvora te stupnja eventualnog onečišćenja
- planiranje podizanja zaštitnog zelenila oko postojećih i planiranih izvora onečišćavanja zraka
- dislociranje većeg tranzitnog prometa
- mjerenja posebne namjene radi provjere utjecaja na okoliš nekog izvora emisije u slučaju osnovane sumnje ili pritužbi građana da je došlo do onečišćenja zraka
- saniranje postojećih neuređenih odlagališta otpada.

Općina u okviru samoupravnog djelokruga uspostavlja područnu mrežu za praćenje kakvoće zraka na svom području. Predstavničko tijelo Općine određuje lokacije postaja u područnoj mreži i donosi program mjerenja kakvoće zraka, te osigurava uvjete njegove provedbe.

3.7.3. Tlo

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta i zaštite zdravlja ljudi, faune i flore. Potrebno je izvršiti inventarizaciju stanja oštećenosti tala, razraditi sustav trajnog motrenja tala te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav o procesima oštećenja i onečišćenja tala prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo.

Najveću prijetnju kvaliteti tla predstavljaju onečišćenje štetnim tvarima kao posljedica suvremenog korištenja poljoprivrednog zemljišta koje podrazumijeva niz suvremenih mjera prihranjivanja tla umjetnim gnojivom.

Nestručna primjena ovih agrotehničkih mjera može dovesti do bitnih poremećaja ekosustava i narušavanja prirodnih odnosa čime se dugoročno smanjuje kvaliteta tla. Svakako da će problem zagađenosti tla neprimjerenom primjenom agrotehničkih sredstava biti sve manji kako poljoprivrednici budu bolje upoznati s negativnim efektima njihove primjene, a naročito ako se preorijentiraju na proizvodnju tzv. "zdrave hrane", netretirane kemijskim dodacima.

Specifičan vid zagađenja tla je i nekontrolirano odlaganje krutog i tekućeg otpada. Ovom načinu devastacije su naročito izložene javne površine, korita vodotoka, te površine uz prometnice i puteve. Potrebno je stoga sustavno sprečavati nekontrolirano odlaganje putem inspeksijskih službi, a deponiranje vršiti na ekološki prihvatljivo uređenom odlagalištu.

Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati oštećenja njegovih prirodnih funkcija te zaštititi poljoprivredno i šumsko zemljište radi proizvodnje hrane, zaštite zdravlja ljudi te radi održanja prirodne ravnoteže i biološke, odnosno, krajobrazne raznolikosti. Sve površine tla sposobne za poljoprivrednu proizvodnju raspoređene su prema plodnosti u

osam bonitetnih klasa, pri čemu su u I. skupini najpovoljnija poljoprivredna tla, dok šumama pripadaju V, VI i VII bonitetna klasa. Klasifikacija oštećenja tala uvažavajući obnovljivost tla je slijedeća:

- slabo oštećenje (degradacija tala u intenzivnoj oraničnoj proizvodnji)
- srednje oštećenje (onečišćenje tala (kontaminacija)
- teško oštećenje (premještanje tala (translokacija)
- nepovratno oštećenje (prenamjena tala).

PPUO Kaptol utvrđeni su racionalni uvjeti korištenja poljoprivrednog zemljišta prvenstveno ograničavanjem prenamjene kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe te ograničavanjem širenja građevinskih područja. Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta ograničena je Zakonom o poljoprivredi (NN 66/01) i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (NN 66/01), te se za promjenu namjene plaća naknada koja se namjenski koristi za programe i mjere osposobljavanja neplodnog zemljišta i povećanje proizvodne sposobnosti ostalog zemljišta.

Potrebno je razvijati programe poljoprivredne proizvodnje, u cilju proizvodnje ekološki zdrave hrane. U područjima na prijelazu nizinskog i brdskog područja treba poticati razvoj vinogradarsko-voćarske proizvodnje, s jasnom inicijativom da li dijelovi šuma koja su izrasla na dijelovima bivših površina seoskih pašnjaka su pogodnija za razvoj poljoprivrednih kultura (vinograda ili voćnjaka) ili pak da ostanu u sastavu šumskog zemljišta.

Iako je u okviru šumskog zemljišta prisutan trend smanjenja šumskih površina, što je posebno negativno kod nizinskih šuma koje se smatraju zaštitnim šumama, te je smanjenje ovih šuma potrebno usuglasiti sa Zakonom o šumama, te Šumsko-gospodarskom osnovom za određeno područje.

Budući da je najveći udio šumskog zemljišta državno te je i njihovo gospodarenje definirano na osnovu pravilu struke, to je potrebno provesti i na dio privatnih šuma, te nastaviti radove na katastarskoj obradi svih privatnih šumskih površina Općine.

Šumsko zemljište, koje nije obraslo, potrebno je pošumiti.

3.7.4. Buka i vibracije

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu u naseljima. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju izričito negativan utjecaj na kvalitet građevinskog fonda. Do sada nije bilo sustavnog praćenja stanja u prostoru glede zaštite od buke kao od jednog od elemenata zaštite okoliša.

Iako današnja situacija u pogledu ugroženosti od prejake buke nije kritična, potrebno je pratiti situaciju naročito u ugroženim područjima (centri naselja, dijelovi naselja locirana uz frekventnije prometnice, te stambena područja u blizini gospodarskih pogona, kamenoloma). U cilju zaštite od prekomjerne buke potrebno je:

- identificirati potencijalne izvore buke
- kontinuirano vršiti mjerenja buke u najugroženijim područjima.

Kao i kod zaštite zraka i na području zaštite od buke primarna mjera zaštite je utvrđivanje razina buke na području Općine. Sukladno Zakonu o zaštiti od buke (NN 20/03) za cijelo područje Općina osigurava izradu karte buke, u kojoj će se utvrditi svi izvori buke, odrediti područja ugrožena bukom, izmjeriti razinu komunalne buke, te propisati mjere zaštite. U skladu s rezultatima ispitivanja, ukoliko postoji potreba, izraditi će se program mjera za zaštitu od buke definirane Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04).

Veliki dio urbanističkih zaštitnih rješenja koja su navedena vezano na problem zaštite zraka (dislociranje tranzitnog prometa, uređenje zaštitnih zelenih pojaseva uz cestovne prometnice i moguće gospodarske pogone, izrada studija utjecaja na okoliš za nove pogone) imat će neposredne efekte i na smanjenje razine buke.

Zakonom o zaštiti od buke i Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave propisane su najviše moguće dopuštene razine buke na vanjskim prostorima koje iznose:

Tablica 11.

Najviše dopuštene razine vanjske buke u dBA			
zona	namjena prostora	dan	noć
1.	oporavilišta, zone odmora i rekreacije, kulturno - povijesni lokaliteti i veliki parkovi	50	40
2.	stambena gradska područja, ostala naselja, turističke zone i zone odgojno - obrazovnih institucija	55	45
3.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene izvan gradskog središta, dječja igrališta	60	50
4.	poslovno - stambena zona s objektima javne namjene unutar gradskog središta, zone duž glavnih gradskih prometnica	65	50
5.	industrijska, skladišna i servisna područja, te područja transportnih terminala, bez stanova	unutar zona - u skladu s propisima o zaštiti na radu na granici ovih zona - buka ne smije prelaziti dopuštene razine u zoni s kojom graniči	

Pri izradi planova užeg područja (DPU) potrebno je odrediti predviđene razine buke, koje ne smiju prijeći najviše zakonom predviđene razine.

3.7.5. Biološka raznolikost

Temeljna metoda očuvanja biološke raznolikosti je utemeljenje zaštićenih dijelova prirode i pojedinih biljnih i životinjskih vrsta u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05). Zaštićene su prvenstveno biljne i životinjske vrste koje su ugrožene ili rijetke u Hrvatskoj, ali i one čiju nas zaštitu obvezuju različite međunarodne konvencije. Pored zakonskog zaštićivanja pojedinih vrsta i prostora, važno je u sve ljudske djelatnosti ugrađivati mjere zaštite biološke raznolikosti. Zaštita staništa na prostorima koji se gospodarski koriste unapređuje se provođenjem smjernica zaštite prirode od strane poljoprivrednih, šumskih, vodoprivrednih i drugih službi.

Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere očuvanja biološke raznolikosti koje se odnose na njihovu inventarizaciju i valorizaciju sa procjenom ugroženosti, kao i vrednovanje zaštićenih dijelova prirode, te utvrditi prijedloge za njihovu sanaciju i zaštitu.

Genetsku raznolikost zavičajnih sorti kulturnih biljaka i pasmina domaćih životinja na području Županije zbog prilagođenosti lokalnom podneblju, otpornosti na bolesti, a u pravilu i dobre uklopljenosti u prirodni krajobraz treba maksimalno zaštititi i koristiti za poboljšanje svojstava uzgajanih vrsta.

3.7.6. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite

Izrada dokumenata prostornog uređenja niže razine (detaljni plan uređenja - DPU) na području općine Kaptol obavezna je za:

- neizgrađeno područje predviđeno za novu kompleksnu izgradnju - DPU gospodarske zone "Novi Bešinci", gdje se previđa preparcelacija i uređenje novih prometnica, infrastrukture i javnih površina.
- djelomično izgrađeno područje povremenog stanovanja – DPU područja povremenog stanovanja "Mladi Gaj", gdje bi način i oblik izgradnje morao biti podređen zaštiti krajobraza, prirode i okoliša (nalazi se unutar granica Parka prirode Papuk)
- centar naselja Kaptol, koji bi se izrađivao u dva dijela – DPU Centar-sjever i DPU Centar-jug, a kojom će se detaljno utvrditi namjena površina na svakoj pojedinačnoj parceli užeg centra, uvjeti za izgradnju građevina kao i način opremanja zemljišta

potrebnom infrastrukturom te druge aktivnosti od važnosti za područje za koje se plan donosi.

Obveza procjene utjecaja na okoliš utvrđena je za građevine i zahvate u prostoru koji su određeni posebnim propisom.

3.7.7. Smjernice za zaštitu od požara, eksplozije, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

Smjernice za zaštitu od požara i eksplozije

Na području općine Kaptol predviđene su sljedeće smjernice iz područja zaštite od požara i eksplozije:

- predvidjeti izgradnju, nadogradnju ili rekonstrukciju vanjske hidrantske mreže na području općina Kaptol, sukladno Pravilniku o hidrantskoj mreži za gašenje požara (NN 8/06)
- osigurati nesmetan vatrogasni pristup vatrogasnoj tehnici i gasiteljima postojećim i planiranim građevinama sukladno Pravilniku o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94 i 142/03). U svezi toga potrebno je precizno odrediti lokaciji i površine za ljetne terase ugostiteljskih objekata i mjesta za parkiranje ispred građevina posebno u središnjim dijelovima naselja iz razloga da se osigura prolazak i pristup vatrogasnoj tehnici
- planiranim zahvatima u prostoru ne smije se onemogućiti slobodan izlaz/ulaz vatrogasne tehnike iz/u građevinu Vatrogasnog doma DVD-a Kaptol, kako se ne bi umanjila efikasnost vatrogasnih intervencija
- eventualnim planiranjem industrijsko-gospodarske zone u kojoj je moguće skladištenje zapaljivih tekućina i plinova, treba predvidjeti sigurnosne udaljenosti od drugih objekata, a u skladu sa Zakonom o zapaljivim tekućinama i plinovima (NN 108/95) i ostalim podzakonskim aktima koji reguliraju ovu problematiku
- u dogovoru s lokalnim distributerima voditi računa o sigurnosnim udaljenostima za električne, telekomunikacijske, komunalne i druge instalacije.

Smjernice za zaštitu od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

Pravilnik o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i drugi objekti za zaštitu (NN, br. 2/91) utvrđuje da se skloništa i drugi objekti za zaštitu stanovništva, odnosno samo drugi objekti za zaštitu stanovništva grade u gradovima i naseljenim mjestima u kojima živi preko 2.000 stanovnika.

U općini Kaptol jedino naselje Kaptol ima nešto više stanovnika tj. 1.570 stanovnika. Prema navedenom Pravilniku Kaptol se ne nalazi niti u jednom stupnju ugroženosti, što znači da ne mora kao naselje graditi sklonište i druge objekte za zaštitu stanovništva. Općina treba razdijeliti Kaptol u jednu ili više zona ugroženosti u kojima se osigurava zaštita stanovništva u zaklonima.

Smjernice će biti detaljnije obrađene pri dostavi podataka Državne uprave za zaštitu i spašavanje

□ prema podacima: Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska uprava Požeško-slavonska (dopis broj: 511-22-04-7/4-565/1-06 od 27. veljače 2006.